

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, BELKÖZÉP-UTCZA 11. SZ.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük az előfizetések megújítását.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Valódi agrárizmus. <i>Éber Ernő.</i>	139
Magyar marha, külföldi marha. <i>Monostori Károly.</i>	140
Jegyzetek a füves baltaczimról. <i>Cséser Lajos.</i>	141
A fahamuról. <i>R.</i>	141
Hogyan vessük a lóherét, tisztán-e vagy fűmaggal? <i>Butyka Károly.</i>	142
A cukor-czírok.	142
Kisbete szakközlemények	
Irodalmi szemle:	
Hazai lapokból. —r. —ő.	143
Külföldi lapokból. <i>É., —r —s.</i>	143
Könyvszemle. <i>J.</i>	143
Vegyés közlemények	
Közgazdaság, üzlet, forgalom	145
Hirdetések	

Valódi agrárizmus.

Csodálatos, de való. A mintát Németországról vettük. Egy minden ízében iparos államban, a hol az ipari és kereskedelmi érdekek a mezőgazdaságot elnyomóan domináltak, rövid idő alatt a mezőgazdaság érdekeit védők hatalmas tábora keletkezett, a mely most már bevehetetlennek látszó pozíciót foglal el a német közgazdaságban. Német alappossággal, német tudással, tetterővel és munkássággal vívták ki ezt maguknak.

Es a német agrárizmus nyomán fakadt és terjedt el az agrárius hit itt nálunk, a hol a mezőgazdaság az ország népességének főfoglalkozása, a hol az ipar és kereskedelem még zsenge és beteges gyermekkorát éli. És az agráriusok nálunk is győztek. Sok és fontos sikert értek el. Jól van ez így. Mert nálunk a cél nem az volt, hogy az elnyomott mezőgazdaság fölszabaduljon, hanem, hogy az elhanyagolt földmívelésügyet az őt megillető istápolásban részesítsék s hogy, a mig a mezőgazdálkodás adja a népesség zömének a kenyeret, ennek a gazdálkodásnak prosperálásához szükséges létföltételeket megadják. Hogy ebben a törekvésükben az agráriusok az ipar és kereskedelem érdekeit keresztették, hogy ezeknek birtokolt jogai ellen is folyt az akció, az csak a mezőgazdaság létének alapföltétele megadásához kellett. Ez megadatott. S ez az agráriusok érdeme.

De a mint a német agráriusok küzdelmüknek csak Sturm és Drang periódusában fordították fegyverüket a másik két termelési faktor ellen és ezután a periódus után az elfoglalt vár kiépítéséhez, kibővítéséhez fogtak, a mezőgazdaság érdekeinek istápolását már békességben, munkásságban, magában a mezőgazdaságban és nem a folytonos harcban

keresik, úgy minálunk is már nem új területek harcokban való szerzésére, hanem az elfoglalt pozíciók kiépítésére kell, hogy az agráriusok erejüket fordítsák. Ez az agrárizmus, amaz csak agráriuság. Az agrárizmus összeálló, erős szervezet, melynek harczoló és munkás tagjai, harczias és békés céljai, hadi fegyverei és munkásszerei vannak. Így teszik virágzóvá az elfoglalt területeket. A hol agráriusok vannak, a kik az igaz ügy érdekében csak harcolnak, a kiknek maga a harcz lekötő erejüket és nincsenek békességes szerveik és nincsenek munkásszerveik is, ott lehet győzelem, de nem lehet eredmény.

S mindezeket annak kapcsán mondtuk el, hogy a német „Landwirtschaftsrath“ most lefolyt ülésén két rendkívül érdekes javaslatot tettek a mezőgazdasági hitel érdekében. Az első javaslatot Hammerstein báró és Boie Landschafts igazgató tették az életbiztosítás és a földtehermentesítés organikus összekapcsolása érdekében. A javaslat a következő:

1.) Az életbiztosítás kapcsolatban egy törlesztési alappal (törlesztéses kölcsön) a fennálló tartozások törlesztésének hathatós előmozdítására alkalmas. 2.) Erősen eladósodott gazdák életbiztosítást általában véve abban az esetben köthetnek, ha ez által az évi terhek tetemesen nem emelkednek. 3.) Az életbiztosítás különböző alakjai közül a fennálló terhekkel való kapcsolatbáhozatalra a leginkább megfelelőnek látszik: a.) a mintegy 65 éves életkorra megrövidített egyszerű életbiztosítás; b.) a mintegy 65 éves életkorra megkötendő, Hecht féle rendszer szerinti törlesztéses biztosítás. A biztosítás egyéb alakjai adott alkalmas esetekben nem tekintendők kizártnak. 4.) Az adósnak évi terhei, ha egész összegükben életbiztosítással fedezendők, a biztosítás ezen két alakjának mindegyike mellett, — 3—4%-os jelzalog kamatlábot és 1/2—1%-os törlesztési részletet föltételezve — 30 éveseknél és idősebbeknél majdnem mindig az összes adósságoknak több, mint 2%-át teszik. Az évi terhek ily mérvű emelkedését erősen eladósodott gazdák rendszerint nem bírják el. 5.) Ellenben az adós helyzete javul, ha az összes adósságok nyomasztó részétől szabadul. Ily részleges tehermentesítés az életbiztosítás fentismertett alakjainak egyike segítségével az évi terhek tetemes emelkedése nélkül elérheti. 6.) A teher egyik részének megrövidített egyszerű biztosítása abban az esetben ajánlatos, ha az illető hitelintézetek a biztosítás tartamára a tőketörlesztés fölfüggesztésébe beleegyeznek. 7.) A teher egy részének törlesztéses biztosítása akkor ajánlatos, ha az illető hitelintézetek a szabályszerű tőketörlesztést megkivánják.

A másik javaslatnak az a célja, hogy a Landschaftok, (szövetkezeti alapon álló földhitelintézetek) a melyek csak a becsérték fele,

legfeljebb 2/3 részéig engedélyeznek jelzalogos kölcsönöket, váltsák magukhoz azokat a tartozásokat, a melyek az ezeket a kölcsönöket követő rangsorozatban egyék hitelezők javára jóval drágább kamattal) mellett kebelezettek be. Ez a javaslat részletesen a következő:

1.) A Landschaftok átveszik a követő jelzalogokat a Landschaft becslés legfeljebb 5/6, illetve kivételesen 6/6 részének erejéig és ezek fejében a hitelezőknek zálogleveleket adnak, vagy pedig a záloglevelek megváltási árából készpénzben fizetnek a hitelezőknek. 2.) A Landschaftok tartoznak a nagy- és kisbirtokokat érintő szervezetüket — a mennyiben ez még meg nem történt volna — oly irányban kiegészíteni, hogy ez alatt említett kölcsönvevők gazdálkodásának szigorubb ellenőrzése lehetővé váljék. 3.) A követő jelzalogok biztosítására amortisató, állami hozzájárulás és — a mennyiben az állami támogatás elegendő nem volna — az érdekelt kerületekben a gazdasági kamarákhoz tartozó birtokok részéről vállalt egyetemleges kötelezettsége szolgál. 4.) Az ez irányú intézkedések nem tekintendők végleges intézménynek, hanem céljuk inkább az, hogy a követő jelzalog átváltozása az ötödik és hatodik hatod megterhelése által egy bizonyos időre — körülbelül 10 évre — korlátozassék. 5.) A megváltás feltételei a következők: a.) a megterhelési határ megállapítása, b.) a birtoknak örökösödés útján megszerzett, vagy több éven át már fennálló birtokjoga és a helyi és különleges viszonyoknak lelkiismeretes vizsgálása a mezőgazdasági kamarák által, c.) a Landschaftok közegei részéről eszközlendő folytonos állandó ellenőrzés, 6.) ezen megállapodások a kerületi és városi közhitelintézetekre megfelelően alkalmazatnak.

A magyar föld terhe Fellner kiszámítása szerint 3400 millió korona s a jelzalogkölcsönök nem terhelik a kötött birtokokat, úgy, hogy a megterhelés a szabad forgalom tárgyát képező birtokokon 46.5%. Ezt a megterhelést a mezőgazdaság érdekében kevésbé súlyossá, olcsóbbá, biztosabbá tenni: történhet-e valami, a mi ennél jelentőségtejjesebb és jótékonyabb hatással lehetne a mezőgazdaságra? Nem eltörpül-e e mellett minden más, a mezőgazdaság érdekében tett intézkedés és érvényre jutni akaró törekvés? *A föld tehermentesítése!* Világító ideája kell, hogy legyen a magyar földbirtok-politikának. Es ennek a megoldására törekszik az első német javaslat. A földbirtok tehermentesen kerülne az utód kezére. A produktív befektetés még a kölcsönvevő életében gyümölcsözőnek és az utód adósságmentes és az elődje által tett produktív befektetéssel értékben növekedett birtokot kapna, vagyis olyan jöletet, a mely a földbirtok további fejlődése elé a legvirágzóbb fejlődés perspektíváját tárja. Az improduktív megterhelés nem az utód vállára nehezédnek, úgy,

A legjobb magvak legolcsóbb beszerzési forrása

MAUTHNER ÖDÖN

(28.)

herceg Ö kir. Fensége udvari szállítója **magkereskedése**

BUDAPESTEN, VI. Andrásy-út 23-ik szám. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

cs. és kir. udvari szállító, József főherceg Ö cs. és kir. Fensége udvari szállítója, a román király Ö Felsége udvari szállítója. Ferdinand bolgár fejedelem Ö kir. Fensége udvari szállítója, a szerb király Ö Felsége udvari szállítója, Fülöp szász coburg-góthai

hogy ő adósságmentes birtokot venne át és a teher által le nem nyomva megkapná a jövődelmező gazdálkodás első föltételét.

A *jelzálogos kölcsönök megváltása* a tárgya a második javaslatnak Egy szövetkezeti alapon létesített, nyereségre nem alapozott földhitelintézet megadná a lehetőségét annak, hogy a kölcsönök méltányos kezében, a gazdák érdekét szíven hordó körben összpontosulna. És talán sehol sem olyan jelentőséggel teljes ez, mint nálunk Erdélyben. A nyereségre dolgozó pénzintézetek és a nyereszkeskedésen kívül még nemzetiségi célokat is követő bankok helyett egy szövetkezeti földhitelintézet, melynek célja a gazda anyagi jólétének, birtoka fejlődésének emelése s melynek csak egy iránya lehet, a magyar nemzeti irány.

A közgazdaság a termelési tényezőkből, azoknak szerveiből és atomjaiból áll S ha az egyik tényezőnek az atomjaiból elveszünk a másik javára, azzal az atomok száma nem szaporodik A szaporodás és fejlődés az atomok elhelyezkedése után már csak úgy állhat be a közgazdaságban, ha a faktorok saját atomjaiban történik a megtermékenyítés.

Általános közgazdasági fejlődés, vagyis fejlődés a mezőgazdaság, az ipar, a kereskedelem terén lehet, ha a mezőgazdaság, az ipar, és a kereskedelem intézői a saját termelési águk keretén belül megtesznek mindent annak emelésére. De általános közgazdasági fejlődés nem lehet akkor, ha egyik a másiktól akar javakat elvenni, mert ami az egyiknek haszna, az a másiknak kára lenne. A harcz nem produktív munka. Erővesztéssel jár. A mit a győző nyer, azt elveszíti a legyőzött De azonkívül győző is, legyőzött is elveszítették azt, amit békében dolgozhattak volna. Hagyjuk hát a harcot, mert mi is azt mondjuk: „Si invicem mordetis, videte, ne ab invicem consumamini.“ Ha egymást marjátok, vigyázatok, hogy egymást föl ne emészszétek.

Éber Ernő.

Magyar marha, külföldi marha.

Azon régebbi időkben, a mikor hazánkban nyugoti marha még kevés volt, s a mikor a hazai, általánosan elterjedt szürke primogen marha védelmére kelné kevésbbé volt indokolt, mint később, mikor hazánk szarvasmarha állományának „elszinesedése“ mindinkább nagyobb és nagyobb mérveket öltött, csak annyiban emelkedtek hangok a hazai 1000 esztendő marha fentartásának érdekében, a mennyiben konstatáltattak, hogy ez a mi marhánk sokkal kisebb mértékben tizedeltetik az akkortájt hallatlan dimenziókat öltött keleti marhavész (marhadög, szájrétű aszály) által, mint a nyugoti fajta.

A 80-as évek végén már, mikor a színes marha mindinkább előzőnlötte a hazai legelőket, s méginkább a tejprodukálók és hizlaldák istállóit, Tormay, jeles szakemberünk volt tudtommal az első, a ki szükségesnek látta már *nyomatékosabban is* figyelmeztetni bennünket arra, hogy a divatosá vált nyugoti marha mellett ne feledkezzünk meg a saját ősrégi fajtánkról.

1889-ben irt könyvében pl. a többi között azt mondja, hogy:

„Ezen kitünő fajtát, melylyel meg vagyunk áldva, melyre oly büszkék lehetünk, mint arab a lovára, *méltányoljuk azon helyeken, a hová illik, teljes értékéhez mérten.*“

Azt mondja még könyve más helyén,

hogy: „Ápoljuk a honit, mely nem hagy bennünket cserben; rossz körülmények között is meg van, rosszullat telet, nyengén nyaral és mégis hasznavehető állapot lesz belőle, és — de ezt már én huzom alá — *ha életfeltételeit csak kissé kedvezőbben töltik is be, ezért bizonyára jutalmazza tenyésztőjét.*“

Végre mondja, könyve ugyanazon lapján, hogy ezen marha „fontosságát különösen hazánk sik részein, továbbá a Királyhágón tuli országrész dombos vidéken még hosszú évsorokon át megfogja tartani; ezen utóbbi vidékek lesznek hivatva hazánk nyugoti részeit is ellátni jó élomotorokkal“ . . .

Az ezen igazságok, megszívlelhető tanácsok és eddig beteljesedett jóslások hangoztatása óta lefolyt több, mint egy évtized alatt ugyszólván egymást érték aztán a magyar marha érdekében ejtett felszólalások és pedig mind sűrűbben és mindig nyomatékosabban ahhoz képest, a mint ez a fajta mindinkább háttérbe szorult s a nyugoti fajták előtérbe vergődtek.

Ezen idő alatt magam is ugyszólván lépten-nyomon felemeltem intő szavamat a hazai szaklapokban, s elismervén Tormay felfogásának helyességét s meggyőződéséhez hozzá is szegődve, már 1895-ben*) erősebben urgálni kezdtem azt a kérdést, hogy *nem volna-e indokolt hazai marhánk erőtermelő típusát okvetlenül fentartva, abból tejelő és gyorsabban fejlődő típust is nagyobb kiterjedésben kitenyészteni.* Erre vonatkozó nézeteimnek terjedelmesebben és nyomatékosabban egyfelől az „Erdélyi Gazda“, (1896. 6. sz. 1898. 4.) másfelől a „Köztelek“-ben, (1896. 44. sz. 1898. 45.) adtam kifejezést s teljesen kimerítőleg az 1898. évi köztelevi előadásomban foglalkoztam avval. Ez az előadás az „Orsz. Magy. Gazdasági Egyesület“ 1898/99 évi évkönyvben van közléte.

Egy idei szunnyadás után a magyar marha fajta fenntartásának és istapolásának kérdése újra felébredt, s a mult hetekben egy egész erre vonatkozó ciklus látott napvilágot a „Köztelek“-ben.

En, a ki a szürke magyar marhának kezdetől fogva pártfogója voltam és vagyok; én, ki már régóta „telivér“ magyar marháról elmélkedem; én, a ki először vettem bátorságot kimondani azt, hogy abban a „jövő marháját“ látom, nagy örömmel, odaadó érdeklődéssel olvastam a jelzett legujabb keltű közleményeket s láttam, hallottam, hogy jelentékeny részben visszhangjai azok azon hangoknak, a melyek Tormay imént említett kijelentései óta oly sokszor hangzottak és sajnos, nagy részben elhangzottak a szaklapok hasábjain s előadó termék levegőjében is.

Eppen, mert nagyrészen elhangzottak azok a megszívlelésre érdemes hangok, örömmel üdvözlöm azokat, a kik fáradhatatlanul felelevenítik ezt a témát s különösen örvendek, hogy az erdélyi-magyar marha fajta új típusának kiterjesztésén legrégebbi idő óta fáradozó és szép sikerekre visszatekintő egyik mesterünk Sperker Ferencz is megnyilatkozott s alkalmat szolgáltatott evvel nekem arra, hogy némi taglalásba bocsátkozzam egy olyan kérdés felett, a mely a magyar marha hérdésével összefügg, de a nyugoti marhát is tangálja.

A többször elkeseredetté vált tollharczok egyes fázisait kevésbbé ismerők előtt úgy tűnik fel ez a keleti-nyugoti marha-kérdés, mintha itt két oly harczoló tábor volna egy-

*) „Tejgazdaság“ 3. sz.

mással szembe, a melynek egyike feltétlenül és végérvényesen kiált pereatot a magyar-erdélyi marhára. a másik pedig levelé-t és halált-t a nyugotira.

Ezek a „kevésbbé ismerők“ úgy képzelik ezt a hadjáratot, mint a vivisectionisták és antivivisectionisták éppen napirenden levő harczát, hogy t. i. tertium non datur, holott tényleg, a mint van a vivisectio ügyéért harczolóknak egy harmadik hadteste, t. i. az, a mely pusztán az élvebonczolás *korlátozásáért* küzd, azonképen van a mondott keleti-nyugoti marháért küzdők seregében egy hadtest, a mely *meg akar alkudni* a nyugotival is, de *nem akarja hagyni* a keletit sem.

A mennyire a dolgokba látok — pedig azt hiszem jól beléjük látok — ez az utóbbi hadtest dominál s azért az itt kifejtett disztिंगválás, gondolom, nem volt felesleges.

Hogy én is azok közé tartozom, a kiket negyedszázados tanulmány és tapasztalás a felől győzött meg, hogy meg kell lennünk okkal-móddal a nyugoti marhákkal, de nem szabad elejtenünk, hanem fejlesztenünk, tökéletesbitenünk kell a magunk ősmarháját — azt különösen hangsúlyoznom bizonyára nem szükséges.

S mert én ott, a hol, s akkor, a mikor szószólója vagyok a nyugoti, de éppen így a magyar-erdélyi marhának is, legyen szabad még a következő fejtegetésbe is belebocsátkoznom, nem csak azért, hogy álláspontomban is kitűnjék, hanem azért is, hogy az ügy, mely nagyon is közérdekű — részleteiben is tisztázódjék.

Ma már, a mikor oly tenyészeteket ismerünk, a minők — hogy többet ne említek — a Sperkeré Szt-Demeteren, a gróf Telekié Drassón, a báró Jósikáé Szamosfalván s a Lészai Magyar-Gorbón, nem képezheti többé kételkedés tárgyát az, hogy az eredetileg szilaj erő kifejtő magyar marha, gyorsabban fejlődő husos és jobb tejelő típusúvá, okkalmóddal *tisztavérben tenyésztve is átalakítható* a nélkül, hogy egészséges, edzett, ellenálló szervezete jelentékenyebb mértékben s kivált aggodalomra okot szolgáltató formában megváltozna.

Szószerint kérném e kijelentésemet venni, mert én nekem ma is az a meggyőződésem, a mi régen volt, hogy: a magyar marha ősmarhája, edzettségéből, egészséges, ellenálló szervezeti minőségéből és erő kifejtő képességéből okvetlenül veszíteni fog akkor is, ha jobb hizóvá formáltatik, még inkább akkor, ha jobb tejelővé alakíttatik, azonban rezisztenciában még is meg fogja verni a nyugoti marhákat, *ha csak valaki botorul tul nem tenyésztési szélsőségbe vitt követeléseivel.*

Igenis, ezen szélsőségben mozgó tenyésztési és hasznosítási forma lévén különösen az, a mely ugy külföldön, mint nálunk a nyugoti fajta marhák és egyéb hasznos állatok elpetyhülését, sérülékenységét, hullatagságát elősegíti, sőt felidézti, ha magyar marhának nevesítésében ezt nem kerüljük, az okszerűség határáig attól szigoruan nem tartózkodunk, ugy beteljesedhetik, hogy: „az intenzivebb tenyésztés által (bizonyára hosszú idő mulva, de) csak ugy el fog finomodni a magyar marha s minden betegség s így a tüdővész iránt is fogékonyabbá tétetni, mint a nyugoti marhák.“

Eppen ezen *szélsőségbe vitt* elnemesítés-től kell tartózkodnunk, ha primogen marhánkat a „jövő marhájává“ akarjuk tenni. Sazzá lesz, olyanná lesz ez a marha, hogy a külföld is zarándok utra kél érte, ha minden erőnkkel azon leszünk, hogy *modernizáljuk jobb tar-*

A legértékesebb répa fajok

az eckendorfi, olajbogyóalakú és a takarmány-cukorrépa; eredeti, utolsó évi termésű, fajazonos és esiraképes maggal szolgál **leszállított árak mellett**

HALDEK

magnagykereskedése, József főherczeg Ő cs. és kir. Fensége udvari szállítója

 BUDAPEST, VII. Károly-körut 9.

tással, okszerűbb felneveléssel, alkalmasabb kezeléssel, memento mori — kétszer állítván azonban élénkbe, hogy megtartsa egyszersmind ez a marha a lehetőségig nagy fokban, ha már nem teljesen, az igavonóképességet s különösen megtartsa a szilárd, edzett, ellenálló, egészséges szervezetet.

Nős és Sperker urnak tökéletesen igaza van, (s ezt én is legutóbb a közteleki előadásomban 1898-ban hangoztattam,) hogy az állat nem az ugynevezett „intenzivebb tenyésztéstől” — tehát jobb takarmányozástól, gondozástól, bizonyos mértékig fokozott kihasználástól veszti el edzettségét, s a betegségekkel szemben megnyilatkozó ellenállási képességét, hanem elveszti a tulságosan természetellenes tenyésztéstől és hasznosítástól; de viszont „nem a hagyományos szalma, polyva, s tengeri-száron való rossz tartástól kapja edzettségét, kitartását, munkabírását,” hanem a természetnek megfelelőbb tenyésztéstől, tartástól és hasznosítástól.

Hiszen külföldön és nálunk egyaránt, a nyugati marhák tenyésztésében kiváltképpen az volt és az a betegségi kalamitásokat okozó hiba, hogy az összes életfeltételek megadásában, tulong-tul eltértek a természetestől; s ha valaki pl. a mi bonyhádi marhákat, azt a nyugati vérben keletkezett tájfajta edzettségre nézve a szürke primogen marha mellé állítja, gondolja meg, hogy ennek tenyésztői tényleg közelebb maradtak a természeteshez; s abban a pillanatban, a mikor mi, vagy bárki, a modern nyugati marhák tenyésztésében és kihasználásában kevésbé lépjük át a természet által megvont, aránylag szerény határokat, kevesbedni fognak a betegségek folytán beálló kalamitások a kényesebb nyugati marháknál is.

A teendő tehát meg lenni, az itt jelzett okszerűbb és czélszerűbb irány alkalmazásával a kétségtelenül szükséges és nem is nélkülözhető nyugati marhákkal, de nem engedni a keleti marhák produkálásából sem semmit, sőt igyekezni, a már vert ösvényen haladva, több oldaluvá, modernebbé tenni az ős anyagot, mely talán nehezebben, de azért gyurható anyag épügy, mint volt bármely modern nyugati marhának a primitivebb őse.

Persze bizony meg kell szivlelni végre, hogy:

Bármibe fogsz is, bármit is teszel,
Maradj a való élthez közel;
Mert, a mi nem az élethől való,
Az életbe az semmikép se jó.

Bocsnat, hogy ime „dalolok” is. Szolgáljon megnyugtatóként, hogy biztatóbb ott lenni, a hol dalolnak, mint ott, a hol veszednek.

Hiszen azt mondják, nagyon okos ember volt, (ne vétessék rossz néven, hogy német volt) a ki mondta, hogy:

Wo man singt, da lass dich ruhig nieder,
Böse Menschen haben keine Lieder.

Én nekem nincs ez alkalommal és e tárgyban több mondani valóm, másoknak talán van.
Monostori Károly.

Jegyzetek a füves baltaczimról.

— Válasz A. Sz. kérdésére. —

A kérdésttevő által jelzett szakadékokra, meszes földü lejtőre, melynek talaja helyenként kavicsos, máshol agyaggal s televénynyel van keverve: ajánlatos növény a baltaczim, még pedig, hogy kiadósabb, biztosabb termésű s sűrűbb állomány legyen, jó lesz keverni csomós ebirrel és francia perjével.

Szinte kétségbeejtő, mennyire nem áll kisebb hazarészünkre a közmondás, hogy: „a példa ragadós.” A MÁV. vonalai mentén sokfelé milyen sikerült baltaczimos begyepesítéseket láthat, az utazó gazda Csuesától Brassóig részint a töltéseken vagy a bevágások oldalain: s olyan ritkán jut eszébe valakinek, hogy a Mezősége, a Küküllő vidékein milyen jól lehetne alkalmazni ezen növényt a kopár, alig benőtt lejtők begyepesítésére: a melyeknek

különben jóra való földje évről-évre egyre alább csuszik, omlik . . . .

A baltaczim először is évelő hereféle, ha csak valamennyire képes táplálni a talaj, hát kitart anyira, mint a luczerna oly helyeken, a hol másféle hereféle nem nő. Kivánatos ugyan, hogy a talajban mész legyen s hogy az altalaj mély rétegű legyen, mert a baltaczim igen mélyen gyökerezik, s innen isszedi fel táplálékát s a kellő nedvességet. Itt tehát fontosabb az altalaj milyensége! Nem baj, ha az kavicsos, sőt köves is, csak a hézagokban legyen elegendő meszes vagy márgás anyag. Ha egyszer megkapaszkodott ilyen helyeken, úgy se a fagy, se a szárazság nem igen bántja.

Azon gazdaságban (a Dunántul a Balaton mellett), a melyen a füves baltaczimmal foglalkoztam, az altalaj kavicsos volt s a fel-talaj szegény: itt nem is tartott tovább, mint 3—4 évig. Kénytelenek voltak vele, mert másféle here éppen nem nőtt azokon a táblákon. Grubberezett (összszel mélyen szántott) sik talajba zabbal vetették, úgy, hogy előbb a zabból 120—150 liter vettetett el s utóbb erre keresztbe sorvetőgéppel a fűmagkeverék, a mely állott kat. holdanként 65 kg (150 lit.) baltaczim, 5 kgr. csomós ebir s 5 kg. francia perjéből. Vetés után henger járt, a magból azért kell ilyen sok, mert tokos.

Itt vetésváltásban művelték, legtöbb helyen vetésváltáson kívül alkalmazták. Mint a többi hereféle, ez sem használható első évben, a másodikban már kétszer kaszálatott, a midőn anyaszénában 15 q.-t, sarjuszénában pedig 10 q. t adott. a mely termés olyan talajon elég tisztességes! Botanicze meg is elemeztetem a szénát s tartalmazott a baltaczim-ből 58.5%-ot, csomós ebir 5.3%-ot, francia perjét 32.2%-ot, s 4%-ot másféle vegyes füveket sulyban.

Május elején már szép piros fürtökben viritott s június elején teljes virágában kaszálatott! Jó helyen 4—5 évig is kaszálatott, aztán legeltetünk, adott helyen csak egy évig kaszálják, aztán 2 évig legeltetik, s pedig, ha buja, úgy szarvasmarhával, ha csekélyebb a növekedés, úgy csak birkával. Itt meg kell jegyezni, hogy ettől nem fuvódik fel az állat.

Oly gyorsan fejlődik, hogy már április 15-én legeltethették birkákkal. Magot a 2-ik kaszálásból aratunk. A termelt mag csiráképessége a következő volt: baltaczim 28%, csomós ebir 16%, s a francia perjéé 74%. Egy hltr. baltaczim mag sulya 31 kg., kat. holdanként pedig a keverékből 5.2 q. termelt. Óvatosan kell raktározni, mert a magfedő tok nedvességet tartalmaz: tehát alaposan ki kell szárítani.

Tettem egy pár megfigyelést a gyp tartósságára is: így sovány helyen egy 3 éves füves baltaczimosnál a gyp 65% baltaczimból s 35% fűfélékből állott. A jó talaju foltokon engedett a baltaczim s előtérbe lépett a fűfélé, így 50:50-hez. Négy éves korában a baltaczim 42%, a jó fűfélék 29% s más vadnövények (muhar, plantago, vassfű, egérfarku cickoró stb.) már 29%-nyi helyet foglaltak el. Öreg, füves baltaczimos legelő feltörése bajos munka, már nyáron meg kell kezdeni és sekély hántással, olyankor, a mikor eső után meglágyul a föld, s utóbb egy hónap mulva hozzá foghatunk egy erőteljesebb s mélyebb feltöréshez.

Csérer Lajos.

A fahamuról.

(Felelet B. K. kérdésére.)

Ismeretes dolog, hogy a hamu a növények minden el nem éghető, tehát ásványi alkotórészeit magában foglalja és hogy pld. a fahamut már rég idő óta használják trágyaszorként. A gazdasági növények igen különböző minőségű és mennyiségű hamut szolgáltatnak. Tüzelőfáink szintén igen értékes hamut adnak. A hamu értéke főképp annak foszforsav és kali tartalmától függ; ezeken kívül még mésztartalmuk is jelentékeny.

A tölgy és bükkfa kilugozott hamuja Dr. Wolf E. után a következő alkotórészeket tartalmazza:

	Tölgy	Bükk
Kali	0.5	0.9
Natron	0.2	0.2
Magnesium	0.2	0.6
Mész	3.7	3.1
Foszforsav	0.3	0.3
Kénsav	0.1	0.3
Kovasav	0.1	0.3
Chlor	—	—
Kén	—	—

A kilugozatlan hamu azonban: tölgyfából 3% foszforsavat, 8% kálit, s 75% meszet míg a bükkfahamu 8% foszforsavat, 12% kálit, s 49% meszet tartalmaz. (Adatok Goltz könyvéből.)

Egy hold föld trágyázására felhasználunk 10—12 q. fahamut. A fahamut legczélszerűbb még őszkor elszórni s legott alászántani. Edző hatása lévén, felülszórásra kevésbé alkalmas a kulturnövényeknél. Ha elkétség volna kell, akkor télen át, vagy még kora tavasszal kell kivinni s egyenletesen elszórni. Az elszórásához szélcsendes időt választunk. Jó egy kissé megnedvesíteni, hogy a pora ne szálljon a levegőbe s a munkásnak szemét ne támadja meg.

Kötött agyag, tőzeg vagy láptalajokra legtanácsosabb vinni. Helyesen cselekszünk akkor is, ha a meg trágyázott földre szórjuk rá, magára a trágyára lehet rá hinteni. ez által az istállótrágyának ásványi alkotórészeit: foszfor kali stb. tartalmát szaporítjuk s a hatás eredményesebb lesz. Ha kicsi mennyiségben rendelkezünk vele, vigyük a trágyatelepre. Televényesnek, jó trágyaerőben kell lenni a földnek. Leginkább szükséglik a hamutrágyázást: a rétek, takarmánytermőföldök, répát és burgonyát termő talajok (dohány). A ki a hamuját elemelni akarja küldje be valamelyik m. kir. vegykerületi állomáshoz (pl. Kolozsvár Vegytani intézet). Elemzésre kell belőle 1/2 kilonyi. Ha csupán kali-tartalmára vizsgálta meg, az eljárás 4 koronába kerül egyenkint, ha pedig foszforsavtartalmára is akkor 8 koronába. Beküldhető megvizsgálás végett a kolozs-monostori m. kir. gazd. tanintézet vegytani tanszékéhez is.

Többször képezi kérdés tárgyát, hogy az ősztől megszántott talajokat tavasszal kell-e újból szántani, vagy nem?

E kérdésre azt felelhetjük, hogy, ha a talaj őszkor nem lett korán szántva s kevés csapadék volt, tehát a talaj nem lett erősen összenyomva: az esetben s főképp, ha korán akarunk vetni egyszerűen elfogadjuk a talajt s rávetünk. Vagy kinek extirpátorja van, azzal műveli meg tavaszkor földjét, melyet őszkor felszántott. De, ha a talaj erősen összetömődött; akkor fel kell szántani, de csak sekélyen, nehogy rögös maradjon, mely rögök, ha kiszáradnak, erősen megkeményednek, úgy, hogy elaprítani a vasfogással igen bajos dolog lesz.

Én megpróbáltam már több ízben, hogy az őszszel felszántott földet tavaszkor nem szántattam fel, mivel úgy tapasztaltam többször, hogy utána talaj a rögösen marad (kemény agyagos földdel lévén dolgom) s ez eljárásom jónak bizonyult. Ez esetben a földnek a tavaszi korai vetések alá való előkészítése csupán erős fogasolásból állott.

R.

Hogyan vessük a lóherét. tisztán-e vagy fűmaggal keverve?

A szántóföldi takarmányok között a lóhere ha nem is a legelső helyet foglalja el, de kétségkívül az első között áll. Megfelelő talaj és időjárási viszonyok mellett nagyon is kielégítő termést ad, melyet úgy nyersen, mint szárazon minden állat szívesen fogyaszt. Igen nagy előnye az, hogy termelése a vetésforgóba könnyen beilleszthető.

Legtöbb helyen a lóherét, mint takarmányt tisztán termesztik, a kik azonban a

füves lóhere termelését megpróbálták, azoknak egybehangzó véleménye az, hogy jobb a lóherét fűmaggal együtt vetni, semmint tisztán. Miután nemsokára elérkezik e takarmánynak vetési ideje, azt hiszem, nem lesz fölösleges dolog, ha úgy a füves lóhere termesztésének előnyeit, valamint a fűkeveréknek összeállítását röviden leírom.

A füves lóherének, mint takarmánynak a tiszta lóhere fölött a következő előnyei vannak:

Minden gazda jól tudja azt, hogy a lóhere minden állatnak kedves eledele s azt az állat nemcsak szívesen, de egyuttal mohón is eszi s igen gyakran megtörténik, különösen ha a lóher nagyon zsenge vagy pedig nedves, hogy az állat felfuvódik, dobkört kap, mely betegség sokszor végzetes kimenetelű. E bajnak elejét lehet venni úgy, hogy a lóherét fűkeverékkel vetjük el s ennél fogva nem tiszta lóherét etetünk.

Második jó oldala a füves lóhere termelésének az, hogy így nagyobb mennyiségű takarmányunk lesz.

Ha tiszta lóherével vetjük be földünket, feltéve, hogy a jó here termő talaj, lesz ott annyi termés, melynél többet lóheréből várni nem lehet. A lóher azonban nem lent bokrosodik, mint a legtöbb fű szokott, hanem ép ellenkezőleg fent lesz tömöttebb, ott, hol levele és bugája van. S jól lehet, hogy fent sűrű, de azért a terület lent nincs eléggé kihasználva.

Ha azonban fűmagot is vetünk a lóherével, e bajon is segítve lesz, mert legtöbb fű alatt szokott sűrűbb lenni s ez esetben azt a helyet foglalja el, a hol már több lóhere nem tudott nőni. Ha pedig szárba indul a fű, az a vékony szár ott a lóher levelei között talál magának utat, tehát ennek is meg van a helye. Így tehát több lesz a termés hozam, hogy sokat ne mondjak, k. holdankint legalább is egy szekér szénával.

A tiszta lóherének egyik baja a megdülés, mely nagy szél és eső után szokott rendszeren bekövetkezni s ha az esős idő soká tart, könnyen el is rothad. Füves lóherenél a megdülés már ritkábban szokott előfordulni, miután a szál füvek egyszersmind támasztékul is szolgálnak.

A szénák készítése közül talán legtöbb veszéllyel jár a lóher-szénának elkészítése, mert megszáradt levele és virága könnyen lehull és csak a kevésbé értékes szára marad meg, miért is úgy a megforgatás, valamint az összerakásnál nagyon óvatosoknak kell lennünk. A füves lóhere, ha nem is teljesen, de részben a bajtól mentve van.

Nem fölösleges dolog az sem, hogy az a talaj, melyben füves lóhere termeltetett, nem lesz olyan korán here unt, mintha tiszta lóher lett volna benne.

Igen lényeges dolog azonban a keveréknek összeállítása is. Ennél tekintetbe kell venni a talaj minőségét és azt, hogy melyik fűvet eszi szívesebben a jószág. Legtöbbet erő és legkedveltebb szálak takarmány a jómínőségű réti széná, mely nem 1—2, hanem különbözőkülönféle füvek keverékéből áll. Tehát a midőn füves lóherét termesztünk, nem teszünk egyebet, mint a természetet utánozzuk.

A keverék összeállításánál pedig irányadónk legyen a természetes rét vagy legelő s azokat a füveket válasszuk, melyek ott szépen diszlenek (nó meg a melyeket a jószág is szeret).

Miután a talaj minősége is lényegesen befolyásolja a fűkeverék összeállítását, ime álljon itt egy pár példa a különböző talajokra szükséges fűkeverékekből.

I. Kötöttebb, agyagosabb talajra.

1 kat. holdra szükséges:

Lóhere	5·00 kg.
Angolperje (lólium perenne)	5·00 "
Francia perje (avena elatior)	2·50 "
Réti komócsin (phleum pratense)	1 00 "
Csomós ebir (dactylis glomerata)	0·50 "

Összesen 15·00 kg.

Az angol perje helyett, mely mint aljfü, kitérő takarmány, lehet venni pl. olasz perjét.

II. Ha földünk kissé homokos, tehát laza, úgy a következő keverék lenne megfelelő:

Lóhere	6·00 kg.
Nyulzapuka (anthyllis vulneraria)	4·00 "
Francia perje (avena elatior)	2·00 "
Csomós ebir (dactylis glomerata)	0·50 "
Réti csenkesz (festuca pratensis)	1·50 "
Angol perje (lólium perenne)	4·00 "

Összesen 18·00 kg.

Olyan talajnál, mely a változatos, pld. helyenkint homokos vagy ellenkezőleg agyagos, ott a lóherés fűkeverék közül ne maradjon ki a nyulzapuka, mert ez a lazább talajoknak egyik jól diszáló növénye s ha bár a heremaggal egyenlő mennyiségben vettettük légyen is, ez csak a talajnak azon részein fog teremni, a melyik lazább, a lóhere pedig megforditva.

Hogy pedig a beszerzett mag jó legyen, melynek úgy valódiságáért, mint csiraképességéért feleljen a kereskedő, legjobb ha több kiscgazda össze áll és egyesülve nagyobb mennyiséget (25—50 kg.) hozatnak, mely esetben ólomzáros zsákokban fogják kapni. Ez kívánatos annyival is inkább, mert nagyobb mennyiséget rendelve meg, olcsóbbért kapjuk és miután a magvizsgáló állomás látta el ólomzárral, úgy fajtisztaság, mint csiraképesség tekintetében nyugodtát lehetünk.

Butyka Károly.

A cukor-czirók.

„Egy növényre hívjuk fel a gazda-közönség figyelmét, melyet Amerikában nagy haszonnal termelnek és ez a *czukorczirók*.”

Ezen növény nemesített válfaja a Minnesota, vagy korai amerikai cukorczirók, óriás nagyságu növény, melynek szárai 3 méternél is magasabbra fel nőnek, s ezek ép úgy tele vannak cukros lével, mint a valódi czukornád.

A cukor-czirók eredeti hazája *Kína* északi hidegebb része, miért is Európában bárhol termesztendő, a hol a kukoricza megterem. Mivelése is azonos a kukoriczával, de jó földben egyszeri kapálással is bő termést ad. Eszerint a Minnesotai cukor-czirók ép oly biztosan megterem nálunk, mint a közönséges hazai czirók, s így azonnal is bátran lehet nagymennyiségben vetni.

A növény levélzete a legjobb zöld takarmányok egyike. A mag igen bő termésű, tápértéke pedig egyenlő az árpa vagy rozsával, és úgy a szárnyasok, mint más gazdasági állatoknak kedvencz eledele. De megdarálva ép úgy fel lehet a magvát is használni szeszfőzésre, mint az árpát, rozst, vagy kukoriczát. Magtermése pedig oly bő, hogy egyedül ezzel is ad annyi jövedelmet, mint akármely szemes termés. Azonban legfőbb jövedelmet a cukor-czirók leve adja.

A cukor-czirókban levő cukor-tartalom nehezen és alig felerészben krisztalizálódik, ezért cukorfőzésre nem alkalmas; de annál nagyobb haszonnal jár a levéből való szeszfőzés, melyből a legkitünőbb zamatos szeszt főzhetjük, mely a jó rummal teljesen azonos.

Egy kat. hold jó földön, rendszerint 14—15000 kilo szár terem, — az ebből nyert must átlag 100—120 hektoliterre tehető, melynek czukortartalma hektoliterenkint 12—15 kiló. A must tiszta izü és organikus részektől csaknem teljesen mentes és 100 hektoliter ilyen mustból 900 liter tiszta szesz nyerhető. E szerint a levélzet és magtermés takarmányértékén felül még 900 liter tiszta szesz vonható ki egy hold föld évi terméséből.

Legdusabb czukortartalma a növénynek akkor midőn magvai zsendülni kezdenek; ekkor kell vágását megkezdeni. A szárok megtisztítva, több hétig elállanak a nélkül, hogy megromlanának. Rendes vágási idő kezdete szeptember hó közepe.

Ila tekintetbe vesszük, hogy egy 7 hec-

toliteres gazdasági szeszgyár, egy éven át — középszámításban 12—15000 frt értékű gabonát dolgozik fel; melyért a belőle készült szesz árában többnyire csakis ugyanannyi értéket kap vissza, — s így tiszta nyereség csakis a trágya és moslék: a czukor-czirókból készített szesz jövedelmezősége ennél sokkal nagyobb; mert, ha csak 100 holdon termesztünk is czukor-czirókat, ennek levéből 900 hektoliter szeszt nyerünk, melyen legkevesebb 5000 frt nyereségünk van.

Ebből látható mily óriási hasznot hajt a czukor czirók termelése és kifőzése, minden más szeszfőzési eljárás felett.*

A fenti cikket egy gazdatársunktól kaptuk s mint tartalmánál fogva érdekes közleményt kiadjuk, a nélkül, hogy egyelőre bővebben foglalkozhatnánk a felvetett új eszmével. Mindenesetre érdemes volna az ajánlott termelési ággal vagy egy próbakísérletet tenni. Ugy tudjuk, hogy a czukor-czirókból való szeszfőzésre Z. Kiss Lajos (lakik Budapesten, Murányi-utca 21 sz. alatt. II. em. 12. ajtó) 15 évre kizárólagos szabadalmat nyert, s így az érdeklődők erre vonatkozó bővebb információt az itt adott czimen nyerhetnek.

Szerk.

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

Fejési eredmény kimutatás a magyar-gorbói tejgazdaságból az 1899-dik évben. Május végéig leellet 28 erdélyi magyar fajtájú tehén, melyből évközben eladatott 2 dr., borja elpusztulása miatt elapasztott 1 dr., pontos adat kimutatható 25 darabnál.

Tehén neve	Fejési idő	Összes tej
1. Rózi	277 n.	1287·8
2. Jámbor I.	248 n.	1550·8
3. Virág	390 n.	2220·9
4. Ruzsi	330 n.	1506·4
5. Szilaj	293 n.	1534·7
6. Florika	300 n.	1335·7
7. Zsuzsika	248 n.	1209·0
8. Gyöngyös	281 n.	1033·3
9. Lunája	376 n.	2097·2
10. Daru I.	366 n.	2778·7
11. Tündér III.	350 n.	1418·2
12. Gyönyörű	256 n.	1203·6
13. Bojtos II	302 n.	1867·2
14. Sugár II.	299 n.	1742·7
15. Csákó II	273 n.	1424·6
16. Riska	228 n.	1481·9
17. Daru II.	250 n.	1825·4
18. Tündér II	270 n.	1677·4
19. Szemők	211 n.	1551·6
20. Lombos	353 n.	3052·4
21. Csákó III.	352 n.	2023·6
22. Mundrája I.	361 n.	2394·0
23. Vidám	221 n.	1185·3
24. Mundrája II.	328 n.	2072·6
25. Kondor	310 n.	2060·8

43536·5

A tehének átlag 299 napig tejeltek, legrövidebb ideig a 19-es számú (211 nap), leghosszabb ideig a 3-as számú (390 nap.)

Termeltek összesen 43536·5 liter tejet; esik egy tehénre átlag 1741·4 liter. Legtöbbet adott a 20-as számú (3052·4 liter), legkevesebbet a 8-as számú, (1033·3 liter.)

1896 évi átlag 1461·8

1897 „ „ 1622·6

*1898 „ „ 1397·1

1899 „ „ 1741·4

Tehének kaptak darabonként 2 kiló buza-korpát, 20 kiló répát, 2 kiló zab- és lóhere-polyvát és 6 kiló lóhere szénát, éjjelre rozszalmát tetszés szerint; kőso mindig előttük van.

Étetés kétszer, reggel 4 órakor és délután 1 órakor, itatás reggel 6-kor és délután 3-kor.

Fejés reggel 4½ órakor és este 6-kor.

Hogy országárszünk tejprodukcziójáról és a m. erdélyi szürke-marha tejelő képességéről világos képet kapjunk, s hogy a tejes gazdák az eredmé-

* Abnormális év, takarmány hiány.

nyek közléséből levonhassák a szükséges következtetéseket, óhajtandó volna, hogy tejtermeléssel foglalkozó gazdáink mindegyike beküldjené fejési eredményeit, mert minden teoretikus kísérletnél többre tanítanak a praktikus tapasztalatok.

Sok vagy kevés gyümölcsfajtát ültessünk? Ha a gazda 5-6-féle szarvasmarhafajtát tartana az istállójában, vagy 8-10 árpa- vagy burgonyafélélet termelne szántóföldjén, nem passzióból, hanem hogy terményeit eladhassa. akkor a fölött mindenki csóválná a fejét. De ha valaki a gyümölcsösben 10-20, sőt 50-féle gyümölcsfajtát ültet, azon senki sem ütközik meg. Pedig csak könnyű belátni azt, hogy sokkal jövedelmezőbb a gyümölcs nagyban való termelésénél csak 1-2 félélet termelni, mert ki vesz meg 50 fajtát összekeverve? Mig egy jó fajtából akár mennyi is mindig jól el fog kelni.

A palántázásról. Most, hogy a palántázás napirenden van, szükségesnek tartjuk az azzal foglalkozókat figyelmeztetni, hogy a palánták gyökerei a száradástól óvandók. Néhány pillanat egy meleg száraz helyen, vagy a déli napfény elegendő a gyökerek hajszaifinom rostját kiszáritani, mely így életerejét elveszítve elhal és a növény megsínyli e veszteséget.

Mivel a fiatal palánta hervadását meg kell gátolni, a következő módokat ajánlhatjuk 1. Közvetlen a magágyból való kivétel után a palántákat tiszta vízzel befecskenedezni. A víz elpárologván, a gyökérkörményeket nedvesseghen tartja. 2. A kiszedés előtt is leöntözni és így is jó eredményt érhetünk el. 3. A palántákat jól megnedvesített mohával bélelt kosárban helyezni el.

Tanácsos az ültetést reggel és este végezni; a déli napfény ártalmas.

A tojások eltartásához. Friss tojások, melyek néhány óra hosszat salicylsavval telített vízben áztatva lettek, azután pedig megszáritattak, több hónapig is jól elállanak, a nélkül, hogy elromlanának. A tojások, mondja egy német tenyésztő, melyeket így kezeltem, 8 hónapon túl jól elállottak. Az ily tojások exportjánál azonban egy baj van, és ez az, hogy szalma használtatik csomagolásukra s ez már magában hordja az erjedés csiráját. Ha az így kezelt tojások a háztartás számára szándékoltnak tartatni, akkor azok korpa vagy fűrészpör közöe úgy rakatnak rétegenként, hogy hegyesebb végük lefelé, vastagabb végük pedig felfelé álljon.

IRODALMI SZEMLE.

Hazai lapokból.

A „Magyar Gazdák Lapja“-ban Leitgeb Imre „jövedelmünk hanyatlásának okairól“ ír. Aból az elvből indul ki, hogy ha a pénz s leltári bevételek a kiadásokat s leltári fogyást nem csak fődözik, de azt felül is mulják, úgy már tiszta jövedelemmel állunk szemben, míg az ellenkező esetben a veszteség sulya alatt nyögünk. És ebből az elvből a mezőgazdaságnak két főkeresetforrását, a szemtermelést és állattenyésztést tekinti. Ha jó termésünket jó áron tudtuk értékesíteni, ha állattenyésztésünk nemcsak eredményes, de hasznot hajtó is volt: akkor van jövedelmünk. A szemtermelésnél döntő szerep a búzának, rozsnak, árpának, zabnak s tengerinek jut. De különösen a buza képezi azt a termelvényt, melyből legtöbbet tudunk piacra vinni. A búzának átlagára a budapesti tőzsdén volt:

	1890.	1891.	1892.	1893.	1894.	1895.	1896.	1897.	1898.	1899.
Augusztusban	14-63	21-71	16-62	15-52	13-20	12-60	13-72	25-12	18-82	17-60
Deczemherben	16-50	22-84	15-92	15-08	13-56	13-78	16-78	26-18	20-86	15-91

Czikkiró körülbelül 16 koronás buzaárts veszi föl annak az alapnak, melyen a buza-termés valami hasznot hoz. De ha ezeket az árakat tekintjük és ha a buza jövedelmezőségét nem a gabonakereskedők szempontjából, hanem a termelők tőzsdén volt:

akkor nem 5 év — mint czikkiró mondja — hanem csak 3 év volt olyan, melyben a buza-termelés haszonnal járt. 1891; 1897; 1898. Tudniillik, ha nemcsak mellékesen odavetjük, hanem tényleg levonásba hozzuk a mondjuk csak 1 koronát a budapesti tőzsdéi árakból. Mert hát végre is a termelők zöme nem a budapesti aszfalton veti el buzáját, az a budapesti tőzsdéi ár tehát nem azt jelenti, hogy a termelő annyit kap, hanem irányadóul szolgál, hogy mennyit kaphat. Ha az 1 korona átlagos szállítási költséget levonjuk a közölt árakból, akkor *hét évben* nem hozott hasznot a buza. A legtöbb gazda főjövédelmi forrása.

A tengeri ára is nagyon leszált és mégis, ma már a tengerit csak eladásra lehet termelni, mert a sertésvész miatt disznót hízalni nem igen lehet. Az alacsony árakon való eladás mellett haszon nincs Sörárpát nem minden helyen lehet termelni, takarmányrúpát pedig, mint a tengerit, feleletni nincs mivel, jó áron eladni pedig nem igen lehet. A zab elenyészőbb fontosságú produktum. A kereskedelmi növények közül a dohánytermeléshez nagy befektetés és forgó tőke, a cukorrépához jó munkások kellenek, a mik sajnos csak kevés helyen vannak meg.

Szemes termésünk ma már nem biztos alapja a jövedelemnek. Ez tény.

A „*Borászati Lapok*“ „az ojtványok bora“ című cikkében azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy vajon ojtványaink bora tud-e majd versenyezni a filloxera előtti boraink jóságával? A felelet nem könnyű, mert a bor minősége az alanyfajták neme szerint változik. Hazánkban az ojtványkultúra már elég régi, de az utóbbi rossz időjárású évek terméséből nem vonhatunk konzekvenciákat, de nem is vonhatunk, mert a magyar bor csak néhány évi pinczekezelés után lesz azzá, a mi Mindezek előtt azonban tekintetbe kell venni a növény korát. Fiatal növények akár ojtatlanok, akár ojtványok, gyöngébb bort adnak, mint az öregebbek. Utbaigazító példa Franciaország, a hol 25 éves termő ojtványok is vannak. A dél-francia borokról pedig az a szakértő vélemény, hogy délfranciaországi viszonyok között körülbelül egyforma minőségűek, akár milyen alanyon készült az ojtás s a filloxera előtti termésüektől jóságra nézve nem különböznek. De a magyar szőlővidékhez legjobban hasonlít Északfranciaország borvidéke és itt az a tapasztalat, hogy egyes fajok, mint a Ripária, Solonis és ezek hybridjein készült ojtványok az ojtatlan hazai fajokkal minőség tekintetében nemcsak sikeresen versenyezhetnek, de azokat fölül is mulják, míg más fajták, mint a Rupestris, minőségileg az ojtatlan régi hazai fajoknak utánna fognak következni.

A „*Köztelek*“-ben új, még csak körvonalozott terv jelent meg Kosinsky Viktortól. Hogy a gazdaközönség, mely eddig a hazai és külföldi terméskilátásokról, terméseredményekről és értékesítési viszonyokról a gazdasági tudósítók és külföldi konzulátusok tudósításai alapján sem elég kiterjedt, sem elég gyors, sem elég megbízható értesüléseket nem kapott, az éppen mezőgazdasági irányu és tárgyú kereskedelmünknek, a gabonakereskedelemnek volt nagy hátránya. Ezen fog sokat segíteni az új gazdasági attaséi intézmény tervbe vett reformálása. De hogy az így nyert alapos és autentikus tudósítások a gazdaközönség részére hozzáférhetőek legyenek, *gazdasági tájékoztató iroda* szervezése kellene a kereskedelmi tudakozó irodák mintájára.

Ezt pedig úgy képzelhető, hogy Budapesten a központban a hazai tudósítások feldolgozásával foglalkozó szakosztály megfelelően kibővítettnek, az attasékkal, a konzulátusokkal, a nagyobb kereskedelmi vállalatok és külföldi kereskedelmi és gazdasági intézmények képviselőiségeivel közvetlen összeköttetésbe hozatnák; azonkívül megrendeltetnék az iroda részére mindazon hiteles folyóirat vagy jelentés, melyeket az idegen államok, vagy a fentnevezett intézmények a mezőgazdasági cikkek termelésének kilátásaira, mérvére és ered-

ményeire, majd a közel jövőben várható alakulására nézve kibocsátanak.

—r—ó.

Külföldi lapokból.

Egyesített szer a szőlőpenész (oidium) és a peronospora leküzdésére. Dr. Nessler tanár olyan szerről ad tudósítást, mely a rézgálic és kén keverékéből való permetezés által a betegségek leküzdésénél nagy megtakarítást ad a szőlőművelő idő és munkaerejében. A szer előállítása következő: 200 gr. legfinomabbra őrölt kénport egy tálban kevés, cca $\frac{1}{10}$ liter vízben péppé kevernek addig, hogy ne legyenek benne csomók, azután fokozatosan annyi rézgálic-oldatot adunk hozzá, hogy 200 gr. kénporhoz 10 l. rézgálic-oldat jusson. A forgalomba készen kerülő rézgálic-kénporos poralaku szer a vele dolgozóknak szemét és légzőszerveit megtámadja és hatása sincs még biztosan megállapítva, míg az itt közölt eljárás mellett — több szőlősgazda tapasztalata szerint — nagyon kedvező eredményeket értek el, mert az így készült szer sokkal jobban tapad, mint a poralaku. (Centralblatt für Agrikulturchemie.)

A rétek gondozása. Évekkel ezelőtt teljesen fölöslegesnek látszott a rétek ápolása, ma azonban elmélet és gyakorlat bebizonyították azt, hogy a minek nőni, fejlődni kell, az gondozásra szorul. És ez elől nem kivétel a rét sem. Minden újabb tapasztalatok azt mutatják, hogy nemcsak maga a trágyázás, hanem trágyázás és munkálás biztosítja a rétek hozamának emelkedését. Anderegg tanár közli a következő kísérletet:

Egy rét négy részre osztva adott:

az 1. rész nem boronálva és nem trágyázva	377 kg. szénát
a 2. „ „ „ de trágyázva	„ 833 „ „
a 3. „ „ boronálva, de nem trágyázva	„ 770 „ „
a 4. „ „ „ és trágyázva	„ 1563 „ „

A boronálás célja a gyomok irtása és a föld megszakgatása, hogy a növények fejlődéséhez szükséges levegő, világosság és meleg érvényesüljön. A borona a korhadt és régi növénygyökereket kiszedi, a haszontalan és kártékony gyomokat kiirtja, a hangya- és vakondoktúrásokat elegyengeti, s a fölösleges talajnedvesség elpárologását lehetővé teszi. (Der deutsche Landwirt.)

Ercsőoldatokkal való gyomirtás. E legújabb módot *Duclos* nevű francia kísérletező találta fel s azóta a kísérletezések mindenütt folynak Németországban (nálunk is tett próbát egynémely gazda a réz- s vasgálicccsal való pusztító permetezéssel!) A német gazdák rézklorid, vasklorid, vas-chloral, zinkklorid, réz-sulfát s vassulfáttal kísérleteztek. Legolcsóbb a vasgálicz-permetezés volt, melyből 5-10 %-os oldatokat használtak, s hektáronként mindenkor 400 litert öntöztek el. A vadmustárt s vadrepcezt egy 15%-os oldat megölte, míg a gabonafélék 40%-os oldattól sem szenvedtek, az aczat keveset, de 600 liter ezeket is pusztítja! Jó sikert a jókori permetezés (4-5 levélben) idéz elő, nagy harmattal s esőkben nincs hatás. A vörös here sem szenvedett: sőt a levélzet színe zöldebb lett! A permetezés költsége 8-10 márka hektáronként. (Deutsch Landwirtschafliche Presse.)

—r—s.

Könyvszemle.

Újabb tapasztalatok az állattenyésztés és tejgazdaság terén.

Kovácsy Béla, a kassai gazdasági tanintézet igazgatója, a f. évi február havában Eperjesen rendezett gazdasági szakelőadások alkalmával a fentirt czim alatt nagyon érdekes, felettébb tanulságos előadást tartott, mely most külön füzetben is megjelent.

A 30. oldalra terjedő füzetben a tapasztalatokon alapuló s gyakorlatias irányu megfigyelések egész sorozatát találjuk; olyan hasznos szabályok ezek, melyeket minden tenyésztő gazdának ismerni és követni kellene.

Mindenekelőtt az átörökítő képességről mondja el szerző egyszerű szavakkal, tehát érthetően, tapasztalatait, melyek nagyjából

az általánosan ismert szabályok keretén belül mozognak ugyan, de sok eredetiség és kísérletekkel igazolt adat van bennük.

Helyesen állítja fel a tételt, hogy „az állatok tulajdonságai és képessége az utódokban megjavíthatók, mert a jó tulajdonságok ép úgy átörökítenek az utódokra, mint a rosszak. Ha tehát tenyésztésre azon állatok utódai választanak ki, melyek a legjobb tulajdonságokkal bírnak, kell, hogy az utódok folytonosan javuljanak, illetőleg kell, hogy képességük is az illető irányban fejlődjön.“

A tejelőképeség átörökítéséről, szintén kísérleti alapon, igen érdekes és becses adatokat sorol fel.

Igy figyelemre méltó mindjárt az, hogy „a tehén nagy tejelő képességét bika utódja utján üsző unokái is átöröklik“, sőt talán még nagyobb mértékben, mint közvetlen utódjai.

Ennek bizonyítására saját megfigyeléseiből adatokat sorol fel és arra a következtetésre jut, hogy így „egyetlen egy bikával egész tehenészet tejelő képességét meg lehet javítani.“

Az apa-állatok szigorú és okszerű kiválasztása útján tehát nemcsak a testalkat javítását, hanem egyéb, ugynevezett belsőbb tulajdonságokat (gyorsabb fejlődés, jó tejelés, stb.) is gyorsan tehetünk általánossá, természetesen csak úgy, ha ezen célokhoz alkalmazzuk és módosítjuk a táplálást és gondozást is.

A tejelőképeség kifejlesztésére nézve a tenyészanyag, vagy helyesebben az alkalmas egyed kiválasztásán kívül szükségesnek jelzi a gyors fejlődést biztosító intenzívebb tartás mellett az üszőknek korai (18—22) hónapos korban való üzetését, melynek a tejmirigyek jobb fejlődésére határozottan kedvező befolyása van.

Mindezt azonban elérhetőnek, sőt elérhetőnek tartja az istállózás tulhajtása nélkül is, melyet egészségi okokból egyáltalán nem is tart célszerűnek. A legeltetés sem a kívánatos gyors fejlődésnek, sem az állat tejelőképeségének nem válik hátrányára.

A magyar marha javítására vonatkozólag, akár annak gyorsabb fejlődését, akár jobb tehozamát óhajtjuk elérni, semmiféle akadályt sem lát fenforogni, miután tapasztalati tények bizonyítják, hogy erre a képesség ebben a fajtában meg van. Az elfinomodástól és az elsőrendű igás ökrök növelésének csökkenésétől nincs mit tartani, csak a növendék állatok táplálása és gondozása okszerű legyen. Így más tartást javasol az üsző és mást a tinó-borjuk részére, még pedig egészen helyesen.

Kiválóan értékes adatokat sorol fel a tej mennyiségét és zsirtartalmát befolyásoló körülményekről, mely tejezet magában foglalja az ide vonatkozó újabb megfigyelések összes adatait. Szórol-szóra kellene idéznünk mindazt, a mit szerző ebben a fejezetben elmond, mert minden sora becses, minden szava tanulságos, ép ezért nem szedjük részletekre azt a képet, melyről azt tartjuk, hogy a maga teljes egészében kell minden gazda kezébe eljutnia. Mi a legmelegebben ajánljuk minden tenyésztő és tejtermeléssel foglalkozó gazdának. Kapható a szerzőnél Kassán. Ára 1 korona.

J.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Heti szemle.

A hivatalos lap legújabb száma közli, hogy a földművelésügyi miniszter a tárczáját érdeklő kérdések tanulmányozása végett a következő külföldi gazdasági szaktudósítokat nevezte ki: *Malcomes Jeromos* báró miniszteri tanácsost Berlin székhelylyel a német birodalom, továbbá Dánia és Hollandia területére szóló megbízatással; *György Endre* közgazdasági író, a Magyar Tudományos Akadémia tagját, London székhelylyel, Angol- és Franciaország területére szóló megbízatással; *Gaál Gyula* dr.

földbirtokost Bukarest székhelylyel a Balkán-Államok területére szóló megbízatással és *ifjabb Paikert Alajost*, a Mezőgazdasági Muzeum órét, az Országos Magyar Gazdasági Egyesület tiszteletbeli titkárát Washingtonba, az Egyesült-Államok és Kanada területére szóló megbízatással; végül *Bánffy Miklós gróf* fizetés nélküli segédfogalmazót segédül *Malcomes Jeromos* báró miniszteri tanácsos mellé osztotta be. *Malcomes Jeromos* báró a földművelési miniszterium IV. (gazdasági) főosztályának helyettes főnöke s földművelési ügyosztálynak vezetője volt; *György Endre* a közgazdasági irodalom ismert régi munkása; *Gaál Gyula* dr. büssüi földbirtokos, a Somogy megyei Gazdasági Egyesületnek volt alelnöke, a gyakorlati gazdálkodás terén működött; ifj. Paikert Alajos jogi- és gazdasági tanulmányokat végzett s mint az Országos Gazdasági Egyesület titkára, élénk irodalmi működést fejtett ki.

Ennek az új intézménynek a célja azokban az államokban, melyek a gazdasági nyers-termelés terén a világverseny szempontjából avagy kivitelre szánt nyersterményeink értékesítésére való tekintetből ránk nézve fontossággal bírnak, új s kellő befogadási képességgel bíró piacok fölkeresése, a nyerstermények minőségének, csomagolási módjának és a kereskedelmi szokásoknak megismertetése a gazdaközönséggel. Bizunk a földművelésügyi miniszter választásában és reméljük, hogy az intézménynek a kívánt sikere meg is lesz.

*

A vetések állása és a mezőgazdasági állapot 1900. évi március 31-én, a földművelésügyi miniszterhez a gazdasági tudósítótól beérkezett jelentések alapján a következő volt:

Évek óta nem tapasztalt szeszélyes időjárás uralkodott jóformán egész március havában és különösen e hónap közepe táján (a déli vidéken és a Királyhágón tuli részeken) és a hónap vége felé az ország nyugati felében. A változó időjárásban a nagy havazás, vihar és hideg idő miatt a muoklatok is, a melyek pedig már február havában is sok helyen folytak, teljesen fennakadtak. A tulságos talajnedvesség, eső és hó a folyókat és patakokat is megtöltötték s árvízveszedelem fenyeget az ország több vidékén. A tulsok csapadék, illetve a talajviz következtében a vetések és rétek néhol már is víz alatt állanak. A mezőgazdasági munkálatokat csak szörványosan eszközölték és bár a gazdák mindenfelé igyekeztek a kedvezőbb napokat fölhasználni, azért mégis ritka hely és különösen ritka vármegyé az, a hol a tavaszi vetések 50—60%-ával elkészültek volna.

A március hó végével leginkább a nyugati vármegyékre kiterjedő erős havazás és 3—4 C° hideg idő ott ismét több napra megakasztotta a tavaszi munkálatokat. Ez idő szerint, bár az ország legtöbb vidékén javult az idő, enyhébb és verőfényesebb nappalok vannak, azért alig folyik valahol a szántás és vetés. Épp ez a körülmény az, a mi miatt a gazdák aggódnak nemcsak a munka esetleg nagy feltorlódástól félve, hanem és leginkább azért is, mert a kukorica- és répavetés ideje is bekövetkezett.

Az utótél a kerti, szőlő és talaj előkészítési munkálatoknak sem kedvezett, itt is nagy a fennakadás. Azonkívül néhol panaszkodnak, hogy a korai gyümölcsfák termőrgyei a hideg idő következtében elfagytak; másutt főleg a Duna jobb partján, de néhol az ország egyéb vidékein is arról panaszkodnak, hogy kevesebb a használható szőlővessző, mint a múlt évben volt.

Az őszi vetéseknek sem mindenütt kedvezett a márciusi időjárás. Különösen a roz- és repcevetések érezték meg a zord utótelet, ellenben a buza, egyes vidékeket kivéve, — a hol különben már február havában is gyöngén állott — nagyobbára még mindig kielégítő.

Az őszi vetések közül: a buzát általában közepesnek lehet jelezni, de a rozshan és rep-

ceben — különösen pedig ez utóbbiban — már is jelentékeny a károsodás.

A korai tavaszi vetések néhol kikeltek s elög jők, de sok helyen a fagy már csirázskor tönkre tette, és így új maggal kell pótolni.

Általában nagyon jó időre van szükség, hogy a munkálatok idejében befejezhető legyenek és különösen, hogy a vetett mag kedvező körülmények között kikelve fejlődésnek indulhasson.

A takarmányozás körül is fordulnak elő már nehézségek a túl hosszúra nyúlt téli idő miatt; a mennyiben a takarmány sok helyen erősen megfogyott és legelő hiányában nagyon sok gazda szemes terményekkel kénytelen pótolni a szálás takarmányneműek hiányát.

*

A külföldön csak olyan idő járt, mint nálunk. A franciaországi őszi búzában van a legnagyobb kár. 24 $\frac{1}{2}$ millió hl.-re becsülik a fagykozta károkat. De bizony nagyon illuzórius dolog most jóslásokba bocsátkozni, mert hiszen a csata még majd csak májusban és az aratás előtt dől el. Egy júniusi rekkenő hőség többet árt, mint a tél fagyai. Az Egyesült-Államokban és Oroszországban is kevésbé kedvezőek a kilátások. Németországban és Romániában jól állnak a vetések. A tőzsde hí tükre a vetések állapotának. A kedvezőtlen hazai és külföldi hírek hatása alatt a buza árai tetemesen emelkedtek. A március 28-iki tőzsdén a buza ára 8 00—7 25 K volt, április 5-én 8 32 $\frac{1}{2}$ —7 52 K. Egyéb gabonanemek árai változatlanok.

Telepítés. Mint hiteles forrásból értesülünk, a földművelésügyi miniszter április 6-án megvette telepítési célra a *báró Kemény Pál és Domokos alsó-detrehemi* 2100 holdas birtokát, holdanként 240 koronáért. Ez az első lépés, mely a telepítési ankét óta abban az irányban történt, hogy vegyes ajku népességű vidéken telepeket letelepsenek.

— **A gazdatisztek jogviszonyának szabályozása.** A gazdatisztek jogviszonyainak szabályozásáról szóló törvényjavaslat előadói tervezetének megvitatása céljából pénteken délután 4 órakor a földművelésügyi miniszteriumban a földművelési miniszter elnöklésével értekezlet tartatott, melyen egyetűnként Tokaji László egyt titkár képviselte. A tanácskozás eredményéről jövő számunkban kimerítő tudósítást adunk.

— **Komlóskerti műtrágyázási kísérletek hazánkban.** A kolozsvári komlótermelési szaktanár kezdeményezésére f. évben hazai komlóskertekben is végeztenek műtrágyázási kísérletek, kikutatandó, mennyiben emeli a műtrágya a komlótermést minőségileg, esetleg mennyiségileg? Kísérlettételre vállalkoztak: Gróf Haller János uradalmá Homoród-Hévíz, Br. Kemény Béla urad. Szent-Erzsébet, Imre Lajos Ilyefalva, Imreh Domokos Zágon, Bélydy Tivadar Bodolla, Gr. Toldalagy László urad. Koronka, Nagy Ferencz Seps-Szt.-György, dr. Waedt Rezső Segesvár, Ábrahám Lajos Segesvár, Somogyi Albert Héjjasfalva, Szász-Kézd községi kistermelők, gr. Zselénszky Róbert urad. Ötvenes, gr. Károlyi Tibor urad. Mácsa, herozeg Sulkovszky uradalmá Pankota. A kísérletezések részint *martelliummel* (kovasavas káli), részint komlótrágya-compositióval folytak: előbbit Kalmár Vilmos budapesti kereskedő, utóbbit a zalatnai kénkovand s műtrágyagyár adták át *ingyen* a kísérletezőknek. Hirt adván hazánk első, ilyenmü kísérletéről, érdeklődéssel várjuk az eredményt: mert úgy tudjuk, a kereskedelemnek sokszor van kifogása a hazai komló minősége ellen!

— **Egy község kérelme.** Dáda, marostordamegyei községben a nép csupán havasi famunkából él. A lakosságot az inség, az állatbetegségek teljesen elszegényítették, úgy,

hogy a nagy pótdót és egyéb állami kötelezettségeket alig győzi fizetni. Ezért a község márczius 4-én tartott képviselőtestületi ülésén Czaich T. Gyula gyógyszerész indítványára elhatározta, hogy fölratban arra kéri a kereskedelmi minisztert, indítsa meg mielőbb a szászrégen-toplicza-mádéfalvai vasútvonal munkálatait, mert a nép egyedül ettől várja pangásának indült ipari és kereskedelmi élete föllendülését.

— **Az aktuális szőlőkarók.** A szőlő rekonstrukció arányával lépést kell tartani a szőlőkaró termelésnek is. Darányi földmivvelésügyi miniszter elrendelte, hogy a lugosi, lippai, soóvári kincstári erdőbe szőlőkaró termelésre rendezkedjenek be. Ma a készlet a két milliót meghaladja. Hogy a lelkészek, tanítók a szőlőtermelésre példát adjanak, ingyen juttatott nekik szőlőkarókat a miniszter. Az állami anyag különféle minőségben 153 centimétertől 200 centiméterig 28—53 koronáig szállítatik. A ki az állami termelésből óhajtja szükségletét beszerezni, a szőlőszeti és borászati felügyelőségnek kell megrendelést tenni.

— **A vándortanári intézmény.** Gazdasági viszonyaink fejlesztésének egyik leghatásosabb tényezője a gazdasági szakismeretek terjesztése. Darányi földmivvelésügyi miniszter ezért a célért több irányú kormányzati intézkedést tett. Elkezdve a kisczardák téli tanfolyamai- és tanulmányutjaitól, a vándor- és szaktanári intézmény is kormányzata alatt fejlődött ki. Ambuláns szaktanárok működnek a komlótermelés, lentermelés, szövetkezeti és tejgazdasági szakon. Legújában nyolcz vándorgazdasági tanári és négy szaktanári állás szervezetetett. Újában tizenhat tanítóképezdének gazdasági szaktanárát bizta meg a földmivvelésügyi miniszter, hogy vándortanári működést is folytassanak.

— **Szüret eredmények.** A „Moniteur viticole” a következő táblázatban ismerteti a főbb bortermelő országokban az 1899. évben elért szüreti eredményt:

	1898.	1899.
	hektoliter	ezekben
Franciaország	32.282	49.907
Algír	5.221	4.648
Tunis	120	4.648
Olaszország	31.500	29.000
Spanyolország	24.750	22.500
Portugália	2.100	2.500
Azóri, Kanári-szigetek és Madeira	235	300
Ausztria	1.900	) 3.000
Magyarország	900	
Németország	1.800	2.000
Oroszország	3.120	2.000
Svájc	1.110	1.000
Törökország és Cyprus	1.600	2.000
Görögország	1.100	1.500
Bulgária	2.600	4.000
Szerbia	800	4.000
Románia	3.900	6.000

— **A baromfityesztés fejlesztése és jövedelme.** Darányi földmivvelésügyi miniszter azon intézkedéssel, hogy a hazai baromfiak nemesítésére a nemes baromfiak hímait adhatja ki közönséges hímekért cserébe, baromfityesztésünket rendkívül fellendítette, mert nemcsak a külföldi piacra kerülő jobb minőségű baromfi és tojás után nyert nagyobb bevétel képezi a gazdáknak újabb jövedelmét, de különösen a nemes baromfiért, a melyet az állam köztényesztési csélokra és a magántenyésztők baromfiállományuk nemesítésére megvesznek, roppant nagy arányokban emelkedett a kisczardák bevétele. A baromfityesztési felügyelőnek, a miniszter elé terjesztett 1898. évi bevásárlási kimutatása szerint kisczardáktól, tenyésztőktől vásároltatott 2127 nemes kakas, 510 óriási emdeni gunár, 373 pekingi gácsér, 300 bronz és francia pulykakakas, összesen tehát 3310 darab nagytöltű nemes baromfi vásároltatott és adatott ki kisczardáknak a saját baromfiállományuk nemesítése végett, holott ugyano czéltól 1898-

ban 1100 darab s 1897-ben csak 45 darab adatott ki.

Ime, látjuk a haladást s konstatálnunk kell, hogy ezen bevásárolt baromfiakért a tenyésztők közel 35 ezer koronát kaptak a kincstártól. A baromfityesztéssel érdemes foglalkozni s nem egy tenyésztőt tudnánk itt felmenteni, a ki pár drb. nemes baromfi után tenyésztett állatokért 200—1000 korona bevételt képes volt elérni. A ki teheti tehát, az foglalkozzék az okszerű baromfityesztéssel, melyben utmutatást szivesen ad a baromfityesztő-iskola vezetője Gödöllőn.

— **Az erdő-őri szakiskola.** A hol a megboldogult trónörökös oly igen szeretett vadászni, Görgény Szent-Imrén Darányi földmivvelésügyi miniszter erdő-őri szakiskolát létesít. Az iskola még ez évben hatvanhat növendékre fölállítatik. Eddigelé Királyhalmán, Vadász-erdőn és Liptó-Ujváron állítottak föl ilyen iskolák.

— **A tojásértékesítés szabályozása.** A földmivvelési miniszter következetesen a szövetkezeti téren folytatott actiójához, legújában tojásértékesítő szövetkezetek felállítását határozta el. A miniszter kiküldöttje a napokban a szomszédos vármegyék érdekeltségét Temesvárra gyűlésre hívta egybe, melyen — tekintettel arra, hogy a kormányknak már is sikerült a szövetkezetek által összegyűjtött tojásmennyiséget korlátlan mennyiségben igen kedvező feltételek mellett elhelyezni — ezen szövetkezetek azonnali létesítését határozták el. Ebben a hónapban 20 ilyen szövetség kezd meg működését. A jövő hónapban 30 tojás értékesítő szövetkezet felállítása van tervbe véve. Ezen szövetkezetek számát fokozatosan 400-ra akarják emelni, a mi által a délvidéken ezeknek a szövetkezeteknek rendszeres hálózata létesülne.

— **A miskolci kiviteli sertéshizlaltelap.** Darányi földmivvelésügyi miniszter kiküldte Faragó Lipót miniszteri osztálytanácsost, hogy az érdekeltek tájékoztatása és utbaigazítása czéljából helyszíni tárgyalást tartson. Miskolcz város a kiviteli telepet fölállítani hajlandó, ha az állam az állategészségügyi szakszolgálatot ellátja, a takarmányszállításra refakciókat kap, ha a sertéseknek szállítási kedvezmény adatik, végül ha a vasuti vágány a telepre bevezettetik. Darányi földmivvelésügyi miniszter Miskolcz városát fekvésénél és vasuti összeköttetésénél fogva kiválóan alkalmasnak tartja, hogy ott egy ilyen sertéshizlaltelap kiviteli telep létesüljön s kész azt támogatni is. Az építkezéseknél azonban a modern elvek és állategészségügyi intézkedések tekintetbe veendőek, mert csak egy önálló és a környék állategészségügyi korlátozásától független telep berendezése válhatnék rentabilissé.

— **Arankamentes, plombozott löheremag tisztán kapható a »Kolosvári Takarékpénztár és Hitelbank áruaktárának vezetőségénél, Kolosvárt vasuti-állomás mellett.** Minden megkeresés e címre intézendő és pedig idejében, hogy a raktárnak legyen alkalma és ideje a kellő mennyiség kiállítására. (2)

— **A boldogulás útján.** A gazdagságról azt tartották a nevető filozófusok, hogy nem egyéb a szerencse és a halál versenyfutásánál. Mindenki arra van rendeltetve, hogy gazdag legyen, csak hogy sokan nem érik meg a vagyon beköszöntét. A dolog attól függ, hogy melyik jut előbb az emberhez: a szerencse-e vagy az élet vége? Ezen bizony csakis nevető filozófusok vizsgálódhatnak, azok is könnyek közt nevetve. Az élettel küzdő embernek ez a filozófia nem vigasztalás, hanem lemondás. Hanem a haladás, a mely a boldogulás útjait egyengeti, az ő számára is talált vigasztalást. Olyan, a mely több a vigasztalás: éltető reményesség. Ez a találmány az *osztályorsjáték*. Vagy százötven esztendő; nálunk még csak három éves. De már nálunk is meggyökerezett. Mert kielégíti az embernek a szerencséhez való jussát. Mert megadja minden embernek a becsületes gazdagodás lehetőségét és mert a *nyeremény* fogalmát kihámozta rejtélyes burkából. A nyeremény már nem vak szerencse, hanem valószínűség. Már nem bolond esély, hanem matematikai lehetőség. Mert az osztályorsjáték minden második résztvevőjének nyernie kell. Ha egyebet nem, a betétjét vissza kapja. A mi azt jelenti, hogy a *kockázat minimális*. A főbb nyeremények száma is nagy, a summájuk pedig imponzans. Ezek, tízezrek, százezrek, még millió is nyerhető. Az osztályorsjáték felszabadította az embert attól a fatalisztikus meg-

nyugvástól, hogy a gazdagság beköszöntét nem élheti meg. Ezer és ezer ember jutott jó módhoz néhány év alatt és nagy azoknak a száma, a kik egyenesen gazdagok lettek az osztályorsjáték által. A mely nem babonán alapuló lutri, hanem rendes *üzlet a szerencsével*. Fel is fogta ezt a középosztály és fel is karolta az osztályorsjátékot. A nyelők statisztikája azt bizonyítja, hogy a középosztály tagjai: kereskedők, iparosok, gazdák, hivatalnokok, lateinerek keresik és találják meg benne a szerencséjüket.

A vagyon függetlenséget, önállóságot ad, senki ezt jobban nem érzi, mint a szellem és a test munkássága, a kinek a vagyonra való vágyakozása nem kapzsiság, hanem a függetlenség felé való törekvés. Ezt a törekvést kielégíti az osztályorsjáték, a mely a maga tömörked nyere-ményével és minimális kockázatával a szerencse lezöve-kezését jelenti. A közös epekedés helyébe a valószínűségben való bizakodás került. Mindenki számíthat már a jólét beköszöntére, a nélkül, hogy léha ábrándozónak tarthatnák.

KÖZGAZDASÁG, ÜZLET, FORGALOM.

— **Időjárás.** A légnyomás eloszlása csak annyiban változott, hogy a depresszió magva Észak-Anglia felé vonult s hogy a Fekete-tenger környékén egy más depresszió nyomul előre, a magas nyomás ma is Északkeleti Európát borítja, az idő a depressziók környékén csapadékos, a maximum területén száraz. A hőmérséklet emelkedett. Nálunk az idő, kevés esőtől eltekintve, száraz. A hőmérséklet emelkedik.

Jóslás: Enyhe idő várható csak elvéve kevés esővel. Reggeli hőmérsékletek: Budapest +4°, Késmárk —5°, Szeged +4°, Kolozsvár —7°, és Fiume +5°.

Budapesti gabonafőzsde.

Készárüzet. (Április 5.)

Buzában ma is bő volt a kínálat. A malmok élénk vételkedvet fejtettek ki s szilárt irányzat mellett az elkelt 40.000 mm.-ért 5 fillérig magasabb árakat fizettek. A legmagasabb jegyzés 8.32 $\frac{1}{2}$, a legolcsóbb 7.52 korona 3 óra.

Rozsban a fogyasztás részére jobb volt a forgalom; az irányzat szilárd és az árak néhány fillérral javultak. Parasztságra minőség szerint 5.50—5.85 K.-ig jegyzünk, készpénzfizetéssel.

Takarmányárpában mérsékelt az üzlet, a hangulat kellemes, az árak ugyancsak 5 fillérral magasabbak. Minőség szerint 5.50—5.85 koronáig érhető el. Jobb minőségű árpa ugyancsak ártartó.

Kolosvári piac.

A csütörtöki (április 5. i.) **hetivásáron** a következő gabona-árakat jegyeztük föl:

Buza métermázsánként	K.-tól	12.32—14.47	K.-ig.
Rozs	"	9.50—10.30	"
Zab	"	7.70—08.20	"
Árpa	"	9.15—10.90	"
Kukoricza	"	9.70—09.90	"

Magyar Jelzálog-Hitelbank

Képviseletége Kolosvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alapítókéje 30 millió korona.

4%-os és 4 $\frac{1}{2}$ %-os

Záloglevélkölcsönöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt **földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százalék,**

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknyi évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 $\frac{1}{2}$ %-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalék és nagyobb városokban fekvő házakra 42 $\frac{1}{2}$ évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve **az Erdélyi Gazdasági Egylet**

bizalmi férfiai annak véleményét. (1.)

A bank képviseletégénél kaphatók 4% és 4 $\frac{1}{2}$ %-os záloglevelek, 3% -os és 4%-os nyereménykötvények.

LAFFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG: Az irodalmi szakosztály elnöke: Br. BÁNFY ERNŐ, alelnök: SZABÓ SÁMUEL, tagok: Br. FEILITZSCH ARTHUR, Dr. GIDÓFALVY ISTVÁN, GYÁRFÁS BENEDEK, KUSZKÓ ISTVÁN, LÉSZAI FERENCZ, Bárány MANNBERG SÁNDOR, TUBA LAJOS, TURCSÁNYI GYULA

Felolós szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

HIRDETÉSEK.

Vető- magvakból

Luczerna,
Répamag,
Gsomós ebir,
Francia perje
fűmag.

Korán érő:
tavaszi búza,
duppai zab,
székely tengeri.

Gróf Teleki Arvéd úr

Faiskolai termékekből:
vadgesztenye,
kórisfa,
tölgysorfák és
csemeték,
fűzdugványok.

Magyar tenyésztés- bikákból

(264.)
több kiválóan fejlett példány.

drassói uradalmában,
u. p. KONCZA.

Rózsák!

Magas és törpe kitünő
edzett példányokban
kaphatók:

SCHULTZ REZSŐ kertészetéből Kolozsvártt
Brétfü-út 1. szám.

Virágüzletemben Unio-utca 2. szám, a legdivatosabb
virág munkák, minden időszakban szép, üde virágokból.
Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.
Árjegyzék kívánatra bérmentve.

(304.)

Tiszteletteljesen

SCHULTZ REZSŐ
műkertész.

Állattenyésztő gazdák figyelmébe!

Az „Alsófehérvármegyei Gazdasági Egyesület“
Nagy-Enyeden, 1900. május hó 4-én
tenyészállat-kiállítást
rendez.

Díjazás alá esnek:

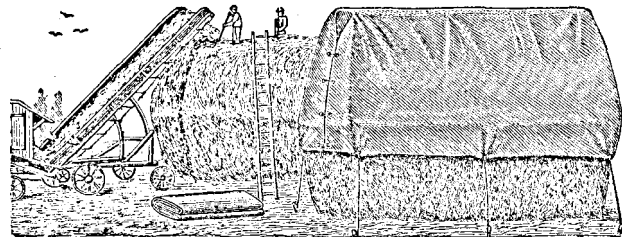
- I. Magyar erdélyi fajtánál: községi bikák, borjas tehének, tenyész-
tehének és üszök
- II. Havasi, esetleg pinzgau fajtánál: 1—3 éves bikák, tehének és üszök.
- III. Bivalyok: Bivalybikák és tenyészbivaly-tehének
- IV. Sertés: Kisbirtokosok kanjai.
- V. Juhok: Kisbirtokosok kosai.

Kitűzve 35 különböző díj 800 kor. értékben.

Bejelentések intézendők SZÉKELYHIDY VIKTOR gazdasági egyesülete ti
titkár urhoz Nagy-Enyedre, hol a kiállítást illetőleg bővebb felvilágo-
sítás nyerhető.

(299)

VIZMENTES PONYVÁK KAZAL, MOZDONY és CSÉPLŐGÉPEKRE.

Elpusztíthatlan —
minőségben

REPC/EPONYVÁK,

Vitorla-vászon ponyvák,

KOCSI-PONYVÁK.

Alapított 1839. — Cs. kir. szab. vízmentes szövetygár. 46 Kitüntetés.

ELSINGER M. J. és FIAI

BUDAPEST,
V. ker. Thonet-udvar.

TELFS,
(Tirol.)

(305) BÉCS
I., Volksgartenstrasse 1.

Vízmentes Ponyvák
elismert kitünő minőség — metr. 1 K. 60 fillér és följebb

Zsákok

Tarpaulin- varrással és varrás nélkül 75 fillér és följebb
Rovatkas- Sátrak, esőköpenyek öltönyök.
Kender- kendertömlő, tűzi és itató-vedrek.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. — Leggyorsabb kiszolgálás.
Minden város jobb üzleteiben a mi gyártmányainkat tartják és sziveskedjék hatá-
rozottan Elsinger gyártmányt kérni.

Clichéket

árjegyzékek, könyvek,
szak- és folyóiratok, ka-
talogusok és hirdetések,
valamint minden egyéb nyomtatvány illusz-
trálásához rajz vagy fénykép után kitünő
kivitelben és legolcsóbb áron készít és szállít:

Fischer Lipót

chemigrafikai műintézete

Budapest,

IV., Kossuth Lajos-utca 15.

az Újvilág-utczával szemben.

Vidéki megrendelések is legna-
gyobb pontossággal és figyelemmel
teljesítettnek. (1)

A ranka-mentes kizárólag erdélyi lóhere és legprimább luczernamag

a kolozs-monostori állami vetőmag vizsgáló
állomás által ólomzáróva a legjutányosabban
beszerezhető:

Klein József és testvére

(303.)

ezégnél

M.-Vásárhelyen.

Mintázott ajánlatok kívánatra küldetnek.

(261.)

Szabadalmazott

kosár betétek

gőzcséplőgépek számára, kaphatók a feltalálónál,
teljes felelőség mellett, hogy tiszta cséplést lehet
vele végezni a legrosszabb esetben is.

A kosár betétek árai:

(301.)	4 lóerejű géphez	30 frt.
	6 " "	35 " "
	8 " "	40 " "
	10 " "	45 " "

Megrendelés esetén a kosár szélességének mérete
beküldendő. BALJÁTH IGNÁCZ Székelyhídon.

A Segesvári baromfitenyésztési egyesület elad

fajtiszta törzsektől költőtojásokat: u. m.: sárga Cochin, világos Bráhna
à 40 f. Plymouth Rocks, Langshan, sötét Bráhna, arany, ezüst és sárga
Wyandottes, Dorking, Peking kacsák és Rouen kacsák à 30 f., fehér Minorca
és fekete olasz à 20 f., csomagolás és szállítási díj külön. — 6 darabnál
kevesebb egy fajból nem adatik. — Megrendelések W. Fröhlich, egyetemi
elnökéhez, Segesvárt intézendők. A szegedi kiállításon baromfiakra dísz-
oklevelet, arany és ezüst érmet nyertünk. (307.)

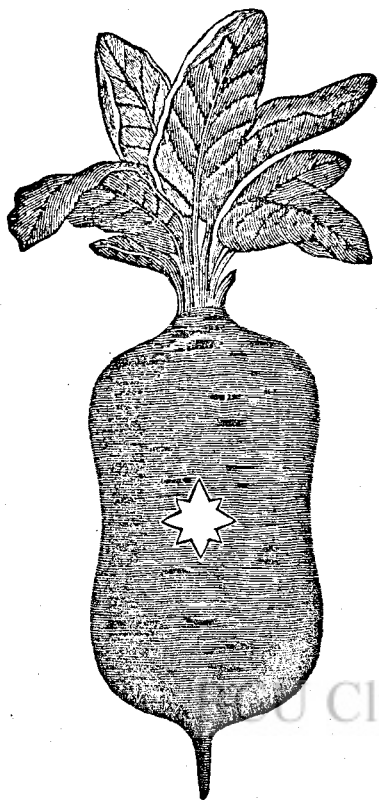

Impregnált

csillag * jegyű

takarmány

(298.)

Eckendorfi takarmányrépa Csillagjegyű.

répa-mag

Mint hogy tudomásunkra jött, hogy a törvényesen bejegyzett csillag * védjegyet viselő és a 88.000-ik sz. a. szabadalmazott eljárással *impregnált takarmányrépa*-magvainkat számos esetben hamisítják, a mennyiben egyes vidéki kereskedők néhány zsák csillagjegyű répamagot rendelnek és ha ez elkelt, akkor mindenféle csekélyebb értékű magot árusítanak a csillagjeggyel ellátott zsákokban, hogy ez által azt a hiedelmet keltsék, hogy a zsákokban az általunk termelt és *impregnált takarmányrépa* foglaltatik, szükségesnek tartjuk a magyarországi tisztelt gazdaközönséget értesíteni, miszerint a valódi csillag * jegyű

impregnált takarmányrépa-magvak

Magyarország, Felső- és Alsó-Ausztria, valamint Morvaország részére kizárólag egyedül csak a

Mauthner Ödön

cs. és kir. udvari szállító magkereskedő özégnél

Budapest VII. ker., Rottenbiller-utca 33. sz. és VI. ker., Andrássy ut 23. szám kaphatók.

Az általunk termelt és impregnált fajták, ugymint

Sárga Oberndorfi,
Vörös Oberndorfi,
Sárga olajbogyó,
Vörös olajbogyó,

Sárga Eckendorfi,
Vörös Eckendorfi,
Sárga Mammüt,
Vörös Mammüt,

mint említettük, Magyarországon **egyedül** csak a

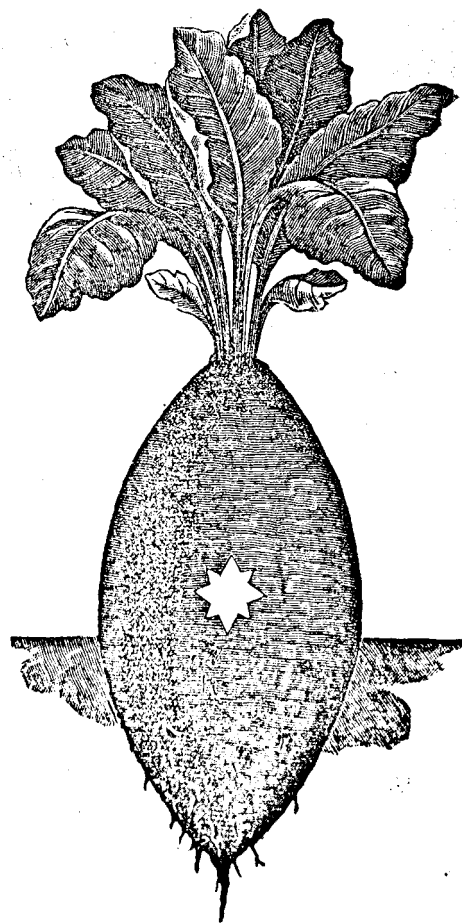
Mauthner özégnél

kaphatók. **különösen kitűnnek** azért, hogy

1. csirázási energiájuk erősebb, magas csirázó] képesség folytán gyorsabb és erőteljesebb a kikelésök, kitűnnek továbbá
2. a fajtáknak fajazonossága által, tudniillik alakra és színre nézve,
3. a magvak leggondosabb tisztítása és végre a meglepő nagy termés által.

Jaensch Gusztáv és társa

ascherslebeni (Északnémetország) birtokosok és magtermelők.

Olajbogyó alakú takarmányrépa Csillagjegyű.

Magyar kölcsönös állatbiztosító társaság mint szövetkezet
BUDAPEST, Ferencz-körút 30.

(241.) Biztosításokat elfogad:

Iovak és szarvasmarhák

elhullása következtében beállott káresek megtérítésére

Kártérítési igénye fennáll:

ha közönséges és járványos betegségben, vagy baleset folytán pusztul el az állat, továbbá, ha a szövetkezet kényszervágást kénytelen elrendelni.

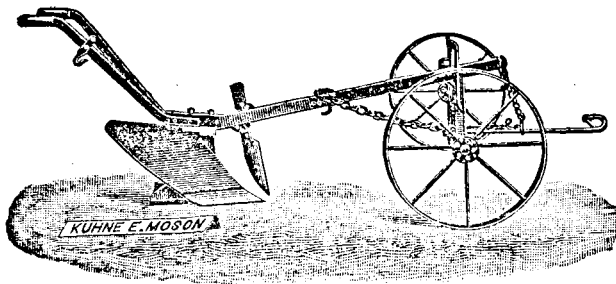
A díjak rendkívüli mérsékelték.

Cselédállatok biztosítása (járvány ellen is 1 1/2 % díj mellett)

Az intézet élén állnak:

báró Sztojanovics György, földbirtokos, elnök, Ambrózy Gyula, földbirtokos, gróf Bethlen András, cs és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, dr. Bély László, országgy. képviselő, földbirtokos, Chernel György, cs. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, báró Jósika Gábor, cs. és kir. kamarás, országgy. képviselő, földbirtokos, gróf Korniss Károly, főrendiházi tag, földbirtokos, báró Nyáry Béla, cs. és kir. kamarás, földbirtokos, gróf Ráday Gedeon, földbirtokos, dr. Simay Aladár, a „Magyar agrár- és járadékbank részv.-t.” gazdasági tanácsosa, dr. Tetéleni Armin, ügyvéd, Tahy István, cs. és kir. kamarás, „Pestmegyei gazdasági egyesület” alelnöke, földbirtokos, Zaleski Jenő, földbirtokos, dr. Pajor Ignác, földbirtokos, intézeti igazgató, igazgatósági tagok.

Fővilágosítással szívesen szolgál az igazgatóság és a vidéki ügynökségek.

A gyárnak újonnan bővített ckeosztálya szállit: egytetemes

aczel „Sack“ ekéket két, három és négyvasu ekéket

mindenféle talajművelő eszközt

Laacke-féle szántó és rétboronákat, hengereket. (267.)

Kitünő tisztító és osztályozógépek a vetőmag előkészítésére

Műtrágyaszórók stb

Főraktár: Budapest, VI., Váci-körút 57/a.

Részletes árjegyzékek rendelkezésre állanak.

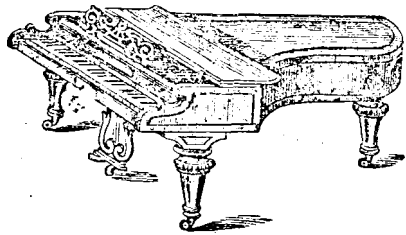
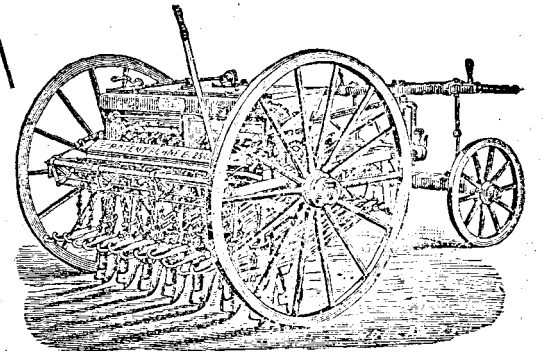
KÜHNE E.

gazdasági gépgyára
MOSONBAN

Alakult
1856.

a beálló tavaszi időnyre ajánlja elismert szerkezetű és leggondosabb kivitelű

**Hungária Drill (merítőkorongos),
Mosoni Drill (tolókeres),
és Jubileum Drill (kisgazdáknak)**
sorvető gépeit.

THEK ENDRE EGYEDÜLI MAGYAR ZONGORAGYÁROS.

A legnagyobb választékban vannak hangszereim a központban Budapest, Üllői-út 66., a honnét kiválasztottakból van raktáron **KOLOZSVÁRT Unio-utca**, az erdélyi közönség kényelmére tekintetes **FARKAS ÖDÖN** zenedei igazgató és tanár úr által képviselve.

Egyenlők a hangszerek ez idő szerint a legjobbakkal, ár tekintetében pedig igen sokkal olcsóbbak a jobbakkal, a beözönlött rosszakkal pedig nem versenyeznek. (306.)

Elemi Biztosító Részvénytársaság.

Teljesen befizetett részvénytőke 4.000.000 korona.

Kolozsvár, 1900. márczius hó.

Van szerencsém t. Cz. b. tudomására hozni, hogy az

Elemi Biztosító Részvénytársaság

számára tüzbiztosítási ajánlatokat épületekre, ingóságokra, áruraktár, termény és takarmánykészletekre stb., valamint gyári és általán-biztosításokra vonatkozólag elintézés céljából elfogadok.

Midőn egyszersmind b tudomására hozom, hogy az általam képviselt intézet más biztosító vállalattal szemben kötelezettségben nem áll (nincs kartelben), kérem, hogy sziveskedjék b bizalmával megtisztelni, a mit legelőnyösebb feltételekkel és méltányos eljárással mindenkor kiérdemelni iparkodom.

Kiváló tisztelettel

az Elemi Biztosító Részv. Társaság kolozsvári vezérképviselője:

Ferenczy Dezső

Jókai-utca 4. sz., Ferenczi-ház.

(295.)

Vidéki ügynökök a legelőnyösebb feltételekkel felvétetnek.

Kereskedelmi ker-
tészet, magtermelés.

KLEIN VILMOS
magkereskedő SZATMÁR.

Heremag-kiviteli
üzlet.

Ajánlja kiváló minőségű gazdasági magvait, főképp államilag ólomzárolt

lóheremagot

stb., mindenféle gazdasági magot. Sajáttermésű konyhakerti s virágmagvainak, valamint fa- és rózsaiskolájának képes árjegyzékét kívánatra beküldi

Klein Vilmos

magkereskedő SZATMÁR.

(293)

Számos erdélyi főúr elismerő levele rendelkezésre áll.

BRÁZAY KÁLMÁN
SÓSBORSZESZ
KÉSZÍTMÉNYE

NAGY ÜVEG ÁRA-2 KOR.
KIS ÜVEG ÁRA-1 KOR.

Használati utasítás
minden üveghez
mellékelve van.

Világhírű, rendkívül jó hatású háziszser bedörzsölés által meglátható esetekben: csusz, kőszóvány és fűszaggatásnál, hurutos szembajoknál, toroklohnál, differtitisznál, fogfájásnál, migrain, hajhullás és lábizzadás ellen. Gyűrű gyógymódra (massage) orvosi tekintélyek által ajánlott kiváló szer. Használati utasítás, melyben minden egyes baj ellen miként alkalmazása e szernek részletesen le van írva, minden üveghez mellékelve van.

Gyártási hely: Budapest.

Kapható minden fűszerkereskedésben s gyógyszerárban.

Számos elismerő-level a világ minden részéből.

(249.)

Hazai Jpan

FUCHS és SCHLICHTER.
Budapest, VI. Jász-utca 7.

Cskais

a

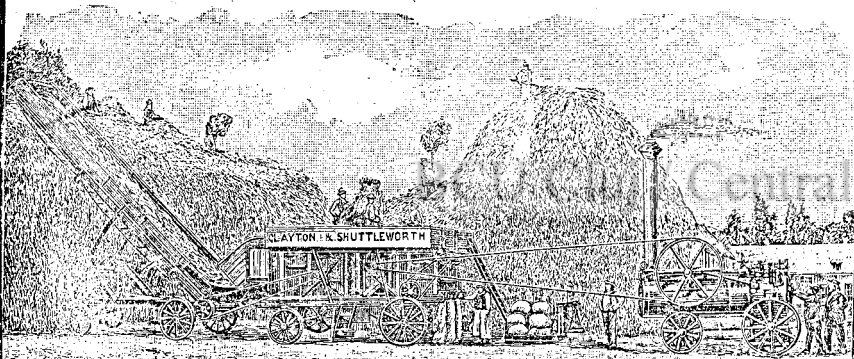
Hazai ipart

pártoljuk.

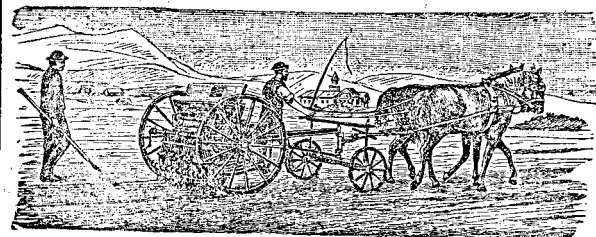
(292. I.)

Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.
által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

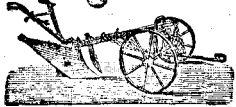
Locomobil és gőzeséplőgép-készletek 2 1/2 egész 12 lóerőig, szalmakazalozók, továbbá járgány-cséplőgépek, lóhere-cséplők, tisztító-rosták, konkolyozók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

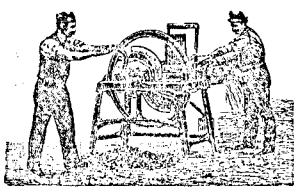
„Columbia-Drill“

legjobb sorvetőgépek, szeckavágók, répavágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrlő-malmok, egyetemes acél-ekék.

2- és 3-vasú ekék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részletes árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve küldetnek.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

(308.)

Sertésenyésztők figyelmébe.

A 13652. szám alatt szabadalmazott SOMOGYI GÉZA-féle állatok emésztését elősegítő por mindenféle sertésbetegségek ellen sikeres hatással bír.

A 13652. sz. magy. kir. szabadalmi okiratnak kivonata.

Jelen találmány tárgya egy eljárás, áll a táppor előállítására, melyet állatok, különösen sertések úgy folyékony, mint szilárd táplálékába belekeverve, annak emészthetőségét megkönnyíti.

Mint a tapasztalatok bizonyították, ezen tápporral ellátott táplálék az állat szervezetére igen jótékonyan hat, a mennyiben annak ellenálló-képességét betegségek ellen már aránylag rövid használat után nagy mértékben növeli.

Figyelmeztetés.

A por, melyet az étellel együtt bevesz a sertés, a gyomorból megemésztés után a vékonybelekbe kerül, a hol az tovább emésztődve annak alkalmas részei a bél szivó edényei (bolyhai) által felszívódnak s a tápláló szervek erein keresztül a vérbe vitetnek és számtalan véredény által szétterjednek a test minden részébe; innen van tehát az, hogy a por tartalma szerint belsőleg hat, mert ha találmányom rendszeresen használva lesz, sikeres eredménnyel jár.

Használati utasítás.

Ha az állat nem eszik és nem emészt, hetenként 2-szer 3 deka 1 1/2 evőkanállal adandó naponta.

Ha az állat gyengélkedik, az első két nap 5 deka 2 1/2 evőkanállal naponta. Azonban, ha betegségbe megy át, két napon át 8 deka 4 evőkanállal etetendő. — A por kevés hig ételbe keverendő.

Elismerő levelek gazdaságokból vannak.

Kapható mindenütt.

1/4 kg. doboz 90 fillér (45 kr.), 1/2 kg. doboz 1 korona 80 fillér (90 kr.)

(288.)

Készítő: SOMOGYI GÉZA, Arad.

Főraktár: BURGER FRIGYESNÉL Kolozsvártt.

Nemesített őszibarack csemeték

a 15 legnemesebb fajtában kaphatók Fr. Caspari és Társa díjat nyert faiskolájában Medgyesen (N.-Küküllőmegye) 100 darabonként 35 frt árban.

(285.)

Kimerítő árjegyzék minden gyümölcsfajtaról ingyen és bérmentve kapható.

Eladó elsőrendű szőlő-ajtványok

és kitünő

asztali Ó- és Uj hegyi borok

nagy mennyiségben!

Gyökerező ajtványok: Bakar Piros, Erdei fehér, Bácsó vagy Juhfark, Portugizi, Olasz Rizling, Rajnai Rizling, Ropogós gyöngy, Madeleine Angevine, Madeleine royal ezre 120 frt első osztályu. Sima zöld ajtvány ugyan ezen fajokból ezre 80 frt első oszt., mind Rip. Portalis alanyba vannak ajtvány, kapható nagy mennyiségű Othello sima vessző ezre I. oszt. 10 frt, II. oszt. 6 frt. Delevardt sima 50 frt. Megrendeléseket elfogad:

Sándor József Bihar-Díószegen.

(290)

BIZTOS VÉDELEM TAVASZI FAGYOK ELLEN.

Szabadalmazott fagyvédő-burkok

Szalma-, gyékény-, stb.-ből.

Megóvják a szőlőtőkét a fagy, dér és köd minden veszedelmétől, a fejlődést előmozdítják és aránylag sokkal dúsabb terméshozamot biztosítanak.

Használatuk egyszerű és kényelmes.

A nyílt henger alakú fagyvédők a nyitáskor a tökékre ráhuzva, mindaddig rajtuk maradhatnak, míg fagyveszedelemtől egyáltalában tartani lehet.

A felül zárt harang alakú fagyvédők új ültetéseknek és fiatal oltványoknak alkalmazandók.

1000 drb. szabadalmazott fagyvédő ára koronákban.

Magasság centiméterekben	15 cm. átmérő	20 cm. átmérő	25 cm. átmérő	30 cm. átmérő	35 cm. átmérő
	korona	korona	korona	korona	korona
30	36	45	50	60	70
40	44	50	60	65	75
50	50	60	65	70	80
60	54	62	70	76	82
70	62	68	75	82	88

Mintaküldemény. 5 korona előleges beküldése esetén egy a kül. nagyságu és alaku fagyvédőkből öss. eállított mintaküldeményt szállítunk az ország minden részébe.

Kapható a szabadalom tulajdonos gyárvállalatnál.

E. M. SZALMAÁRU- ÉS MENYEZETNÁDSZÖVŐ-GYÁR (278.)
MAGYAR KOSÁRGYÁR
 (KÖZKERESLETI TARSASAG)
 FÜLÖPSZÁLLÁSON (Pestmegye.)

Legújabb francia és angol divatú kosár, vessző és nádbutorok gyára.

Különböző berendezési és diszmű áruk. Utazó kofferek. Gazdasági kosarak, u. m : baromfi-kosarak, szénahordókosarak, kocsiülések és kocsikasok. Keztészeti cikkek. Menyezet (Stuccatur) nádfonatok építk. czélokra.

	Kor.	fill.
Vesszőfonadék virágagyakhoz, gyalult vesszőből méterenként	3	—
„ „ „ „ „ finomabb kivitelben	4	—
„ „ „ „ „ gömbölyű „ méterenként	4	—
„ „ „ „ „ csipkebefejezéssel	5	—
Nádfonatu ojtványok és termőfák védelmére, nyulak pusztításai ellen 140 cm. magas, 40 cm. széles 100 drbonként	24	—
Kertészeti nádszövetek, elkészített (präparált) kötelekkel megfonva, rendkívüli tartóssággal méterenként	—	50
Menyezetnádshűvei, 20 m. méteres tekercsekben, hámozatlan per 100 m.	10	—
„ „ „ „ „ hámozva	12	—
Menyezetnádsonat, 20—30—40 m. méteres tekercsekben, hámozatlan per 100 m.	12	—
„ „ „ „ „ hámozva	14	—

Rendelések utánvétel mellett a rendelések sorrendjéhez képest lesznek elintézve.

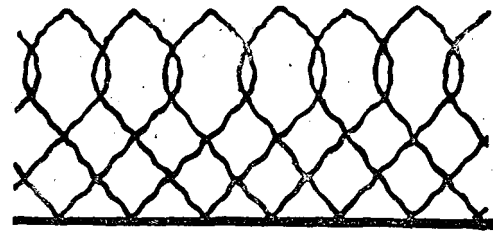
A készpénz előleges beküldése esetén csomagolás, fuvarlevél, a vasúthoz való kiszállítás költségmentes.

— Árjegyzékkel szivesen szolgálunk. —

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövét-fonát és szita-áru gyára
KOLOZSVÁRT, Torda-utca 9. szám.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, úgy mint : kertek, erdők, vadaskertek, szőlők, sirhelyek, stb. bekerítéséhez való **Gép-sodrony-fonatait**, majorsági udvarok fonnattal való bevonását; pincze, padlás, felső világossági, magtár és éléskamra ablakok rostélyzatát, áthányórosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő es löherrosták Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és cziinszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különféle mintákban, fakeretbe foglalt rosták és sziták, ruganyos ágybetétek (mátráz), sodrony-lábtörölők. Képes árjegyzékkel kívántra ingyen és bérmentve szolgállok. (121.)

**Takarmány-
búzakorpa
és dereze**

kitünő minőségű, 10 métermázsán felül bármily mennyiségben

igen jutányos árban

(234.)

eladó.

Reményik Victor

vaskereskedés,

Kolozsvárt Főter.

Ajánlja nagy választéku raktárát mindennemű rudvasakban, vasgerendák, vas lemezek, fehér bádóg, aczélók, vas tengelyek, eke és ekerészleteit, lánccárók, vas és réz sodrony, mindennemű kovácsolt gép- és sodronyszegyek, csavaráruk, rézárúk, faárúk, különféle szerszámok, öntött vaskemenczék takaréktűzhelyek valamint mindennemű épület és butor-vasalásokban.

Különös figyelmet fordítok a mezei gazdaság és kertészetben megkívántató legújabb és legjobbnak elismert vasekék, kukoricza morzsolók amerikai aczél villák, aczél ásók, kapák, csákányok, kaszák és gereblyékre, melyek nyelezve és kiélesítve kaphatók; továbbá mindennemű kerti fűrészek kerti ollok, olló és szemző kések, mindennemű méhészeti eszközök és műlépelt, végül felhívom becses figyelmét dus választéku konyhaberendezési és háztartási cikkekimre, melyek közül ajálók különféle vajverő gépeket, fagyalt gép, zsemliersző gép, husvágó gép, kávé és sódaráló gépeket, zománcozott vas és lemez edények, vasbutorok, mérlegek, hilelesített mérők és még sok itt fel nem sorolt hasznos árucikkeket. 258.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan a legelőnyösebb árakban teljesítetnek.

Kiváló tisztelettel **Reményik Victor.**

Fairbanks mérlegek a legkételetesebb mérlegszerkezetek.

A szabadalmazott Fairbanks-mérlegek százas rendszerűek, tolstályos fémmérőkarral bírnak s a hidra tett terhet minden ponton egyenlően mérlegelik. Tartósság, pontosság és könnyű kezelésük fogva úgy hazánkban, mint a külföldön a legelső díjat nyert legkitünőbb mérlegek.

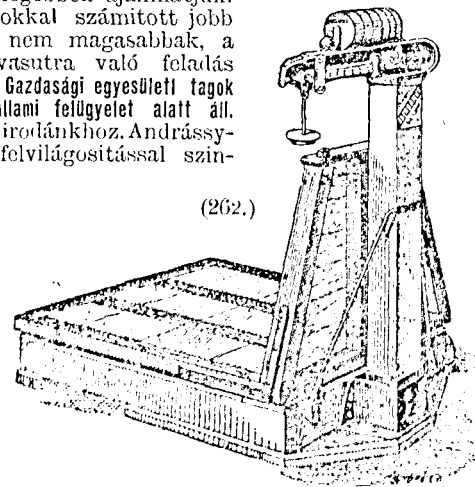
Gazdasági-, szekér-, marha-, zsak- és raktári mérlegeinket

czélszerű és a czélnak megfelelő szerkezetűknél fogva különösen a gazdák, gazdaságok és uradalmak részére a legmelegebben ajánlhatjuk. A jutányos árakban, melyek súlyokkal számított jobb kivitelű tizedes mérlegek árainál nem magasabbak, a hitelesítés, csomagolás és loco vasútra való feladás költségei már befoglaltatnak — Gazdasági egyesületi tagok árkedvezményben részesülnek. Gyártásunk állami felügyelet alatt áll. Megrendelések közvetlen központi irodánkhoz, Andrassy-út 14. címzandők. Árjegyzékkel, felvilágosítással szintén központi irodánk szolgál.

**FAIRBANKS
MÉRLEG ÉS GÉPGYÁR**
 részvény-társaság
BUDAPEST,

Andrassy-út 14.

Gyár: Külső Váci-út 156.

(262.)

Keleti J. orvosi műszergyáros Budapest.
 Főraktár: Korona-herceg-utca 17. sz.
 Gyár: (Motor-erővel) IV., Károly-laktanya.
 Állandó nagy raktár mindennemű állatorvosi és gazdasági műszerekből, a legújabb előtas szelint.
 Olcsó és jutányos árak.
 Javítások és műköszörtészek elvégződnek.
 Képesárjegyzék ingyen. (269.)

Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet.

BUDAPESTEN, VIII., József-körut 8.

Alakult 1894. évben.

Elnök: TELEKI GÉZA gróf.

Alelnök CSÁVOSSY BÉLA

Igazgatói tagok:

ANDRÁSSY GÉZA gróf, DESSEWFFY ARISTID, PÜSPÖKY EMIL, SZÓNYI ZSIGMOND
TELEKI SÁNDOR gr.

Vezérigazgató: SZÓNYI ZSIGMOND.

Az Országos Magyar Kölcsönös Biztosító Szövetkezet a gazdaközönség általános elismerése szerint a biztosítás terén híven megfelel hivatásának; folyton fejleszti a reformokat, melyeket a gazdaközönség évek óta sürgetett és a károknak gyors és méltányos kiegyenlítésével a felek teljes megelégedését vívta ki magának; az

épület és atalány (pauschal) biztosításnál

rendkívül mérsékelt díjaival tetemes megtakarítást tesz lehetővé, a szövetkezet pusztán csak a díjakat számítja fel a megfelelő kincstári bélyeggel; — minden más illeték kizárásával.

A takarmány és szalmáseléség

biztosítása egy intézetnél sem eszközölhető oly olcsón és oly kedvező feltételek mellett, mint a szövetkezetnél.

Gazdasági egyesületi tagok — tekintet nélkül a biztosított érték nagyságára — a tiszta díjból 5% díjengedményben részesülnek.

Kisgazdák, ha huszan egyszerre, egy csoportban, de külön-külön ajánlattal terményeiket biztosítják, 10% engedményben részesülnek.

Bővebb felvilágosítással szolgál az igazgatóság Budapesten (József-körut 8.) és a vidéken létesített ügynökségek. (185.)

(271.)

A szőlő OIDIUM (lisztharmat) betegségének leküzdésére a

„VINDOBONA“

kénfúvó készülék a legjobb, aminek bizonyítéka a geissenheimi (Rajna mellett) gyümölcsészeti és borászati tanintézetben a „Torpille“, „La Rapide“, „Vulcan“, „Universal“ és „Vindobona“ kénfúvókkal végzett összehasonlító kísérletek eredményeképpen a „VINDOBONA“ kénfúvóról kinyilvánított szakvélemény:

»A készülék (Nechvile Ferencz »Vindobona«-ja) rendkívüli könnyűsége dacára erős és tartós szerkezettel bír. Működése roppant könnyű, szinte játszva funkcionál. A legtakarékosabban működik.«

Kapható:

Oberth Frigyesnél MEDGYESEN,

vagy közvetlenül

Nechvile Ferencz

szőlőmivelő eszközök, érczaru- és pinczegazdasági gépgyárában,

BÉCS, VI. Griesgasse 14. szám.

Hazai gyártmány.

Csinos kerti- és parkkerítések, kapuk

vaskerettel és sodronyfonat-betéttel.

Továbbá olesó és tartós gép-sodronyfonatok, kertek, erdők, vadaskertek, tyúk-udvarok, gazdasági telepek, ménesek stb. bekerítésére. Acél-lüskés kerítés-sodrony, ugyanígy csavart-pánthuzal.

Kaphatók:

Kollerich Pál és Fiai

gyárosoknál (291.)

Budapesten, IV., Ferencz József-rakpart 21.

Arjegyzék és költségvetések ingyen.

Mc. CORMICK
HARVESTING MACHINE COMPANY.
chicagói aratógépgyár.

Kévekötoáratógép.
Marokrakóaratógép.
Fűkaszálógép. (297.)
Szénagyűjtő-gereblye.
Kévekötozsinég. Kaszaélesítő.

Iroda és főraktár Magyarország és Ausztriára.
BUDAPEST, V. Váci-ut 38 sz.
William J. Stillman Igazgató.
Solymosy és társa, Kolozsvár, Képviselők
Kolozs. Szilágy és Háromszék megyékre.

GAÁL és MOLNÁR

legnagyobb butor-raktára

KOLOZSVÁRT, Unio-utcza 8-10. sz.

Saját műhelyünkben és felügyeletünk alatt szakszerűen készült

ASZTALOS és KÁRPITOS BUTORAINKAT

a leghozzáértőbb árakban, az érdeklő közönség becses figyelmébe ajánljuk.

Gaál és Molnár.

(164.)

Legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben

1.000.000 korona.

Az összes 50,000 nyeremény
JEGYZÉKE.

A legnagyobb nyeremény legszerencsésebb esetben:

1.000.000 korona

A nyeremények részletes beosztása a következő:

Készpénzben fizetendő	Jutalom	Korona
1	Jutalom	600000
1	nyer. á	400000
1	" "	200000
2	" "	100000
1	" "	90000
1	" "	80000
1	" "	70000
2	" "	60000
1	" "	40000
5	" "	30000
1	" "	25000
7	" "	20000
3	" "	15000
31	" "	10000
67	" "	5000
3	" "	3000
432	" "	2000
763	" "	1000
1238	" "	500
90	" "	300
31700	" "	200
3900	" "	170
4900	" "	130
50	" "	100
3900	" "	80
2900	" "	40

50.000 nyer. és jut. összegben **13.160.000**

Nyujtsunk kezet a szerencsének!

Már sokan szerencsések lettek egy nálunk vásárolt sorsjeggyel!

Az egész világban a legnagyobb esélyekkel bíró magy. kir. szabad. osztálysorsjáték legközelebb újból megkezdődik.

100,000 sorsjegyre 50,000

pénznyeremény jut, tehát az oldaltálló nyereményjegyzék szerint a sorsjegyek felét pénznyereménnyel huzzák ki és egy külföldi sorsjáték sem képes aránylag ily nagy nyereményeket felmutatni, mint a mi magyar osztálysorsjátékunk.

Legnagyobb nyeremény szerencsés esetben

egy millió korona.

Egészben tizenhárom millió 160,000 korona lesz kihuzva és az egész vállalat állami felügyelet alatt áll.

Az eredeti sorsjegyek tervszerű árai az I. osztályhoz:

egy nyolcad $(\frac{1}{8})$ frt	— 75	vagyis	1.50	korona
egy negyed $(\frac{1}{4})$	"	1.50	"	3.—
egy fél $(\frac{1}{2})$	"	3.—	"	6.—
egy egész $(\frac{1}{1})$	"	6.—	"	12.—

utánvét mellett vagy az összeg előzetes beküldése ellenében. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket eredeti sorsjegyekre

f. é. május hó 17-ig

kérünk hozzánk beküldeni.

Török A. és Tsa.

BANKHÁZ

Budapest,

V., Váci-körút 4/a.

Sok és nagy nyereményt fizettünk már ki vevőinknek és pedig rövid idő alatt körülbelül három millió koronát.

Rendelőlevél levágandó. **TÖRÖK A. ÉS TÁRSA** főelárusítók Budapest.

Kérek részemre..... I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget.....korona összegben {utánvételezni kérem postautalvánnyal küldöm.} A nem tetsző törlendő.

Pontos czim: .....

(300.)

Rác György

nagybirtokos
Jolánföldi szőlőtelepén és kertészetében

KULA. (Bács megye).

Leszállított áron kapható:

Fajtisztán telepített szokványoszerű és peronosporamentes amerikai és európai szőlővessző.

Gyökerez, fás éssima zöldoltvány Rip. Portalis (Gloire de Montpellier) és Rupestris **Monticola** alanyon 16 jó bor fajban és 40 muskotály és csemege fajban.

A kertészeti osztályban:

Igen szép gyümölcsfák, körte és alma vadonczok.

Gyönyörű utszéli fák.

A legjobb és legellentállóbb élősvény **Machura aurentiaca** azután Gleditsia végre rózsafák, eserjék stb.

Kívánatra árjegyzéket küld az

(294.)

Intézőség.

Posta, távirtda és vasuti állomás helyben.

KASSANTAL

aranyozó-üzlete

Kolozsvárt, Belközép-utca 14. szám.

Aranyozó műhelyében készít új képeket tükkereket, consolokat, szalon-asztalt, függönytartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos árban felelősség mellett.

Régi keretek aranyozását jutányos árban.

Továbbá templomi aranyozásokat, új oltár készítését rajz szerint. Régi oltárok újbóli aranyozását a legjobb csiszolt arannyal

jutányos árban, felelősség mellett elvállal.

Oltár gyertyatartókat, feszületeket jó, tiszta és tartós arannyal, aranyozásáért felelősséget vállalok.

Pontos kiszolgálás! (163.)

(252.) (törvényileg védve)

(Dr. Weissenberg H.)

Egyedüli biztos óvszer a fertőző borjűvérhas ellen

(BORJUVÉSZ.)

Mindig biztos hatású egyszerű alkalmazás! Elkülönítés, fertőtlenítés stb. szükségtelen.

Számos elismerő nyilatkozat.

Egyedüli készítője:

Menge B. vegyész Tichau O.-S.

Ismertető füzetek ingyen és bérmentve.

Magyarországi vezérképviselő:

Kalmár Vilmos

Budapest, VI., Teréz-körút 3.

Marcinkiewicz Ignác

férfi ruha-szabó

KOLOZSVÁRT, Belközép-utca 3. szám.

Ajánlja 18 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

FÉRFI-SZABÓ-ÜZLETÉT.

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövet-ujdonságokat.

Ugy helyi, mint vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan es oleson teljesít.

(150.)